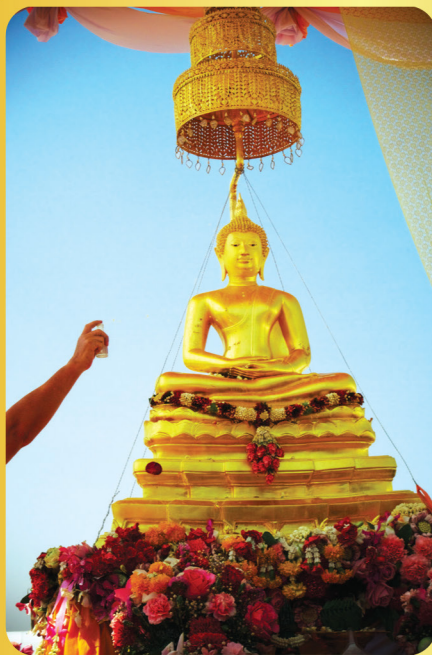

ประเพณีสงกรานต์

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ประเพณีสงกรานต์

โดย

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

ชื่อหนังสือ   ประเพณีสงกรานต์
พิมพ์ครั้งที่ ๑   มีนาคม ๒๕๖๔
ลำดับหนังสือ   ๒/๒๕๖๔
จำนวนพิมพ์   ๑๖,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่   สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
                                 ในพระบรมราชูปถัมภ์
                                 โทร. ๐-๒๙๑๐-๗๐๐๑

คำนำ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม มีภารกิจสำคัญในการส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสาน ปกป้องคุ้มครองจารีตประเพณี ภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรม รวมถึงการเผยแพร่องค์ความรู้ของมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของไทย ในช่วงเดือนเมษายนของทุกปี จะมีการสืบสานเทศกาลประเพณีสงกรานต์ ซึ่งเป็นวันแห่งความเอื้ออาทรที่มีคุณค่าต่อครอบครัว ชุมชน สังคมและศาสนา ซึ่งมีความงดงามที่แสดงถึงภูมิปัญญาอันละเอียดลึกซึ้งของบรรพบุรุษ และยังเป็นการใช้มิติทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างความอบอุ่นในครอบครัว การแสดงออกถึงความกตัญญู อันเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของคนไทยที่มีมาช้านาน นอกจากนี้ ยังช่วยสร้างความสมัครสมานสามัคคีทั้งคนในครอบครัว สังคมและประเทศชาติอีกด้วย

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม จึงได้จัดพิมพ์หนังสือ **“ประเพณีสงกรานต์”** ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษขึ้น เพื่อเผยแพร่ความหมาย คุณค่า สาระแนวทางปฏิบัติทั้งของไทย และประเทศเพื่อนบ้านอาเซียนให้อำรงรักษาความงดงามของประเพณีสงกรานต์ให้คงอยู่สืบไป

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ประเพณีสงกรานต์ปีใหม่แบบไทย	๑
ความหมายของคำว่า “สงกรานต์”	๓
วันผู้สูงอายุแห่งชาติและวันครอบครัว	๔
ตำนานสงกรานต์	๕
ประกาศสงกรานต์ปี พุทธศักราช ๒๕๖๔	๘
แนวทางปฏิบัติในวันสงกรานต์	๑๐
สิ่งที่ควรละเว้นในเทศกาลสงกรานต์	๑๕
ประเพณีสงกรานต์ในแต่ละภูมิภาค	๑๗
เทศกาลสงกรานต์ในอาเซียน	๒๑
แนวทางและมาตรการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ในช่วง โควิด - ๑๙	๒๗

ประเพณีสงกรานต์ปีใหม่แบบไทย

เทศกาลสงกรานต์ถือเป็นประเพณีวันขึ้นปีใหม่ของไทยมาแต่โบราณ เป็นประเพณี ที่งดงาม อ่อนโยน เอื้ออาทร และเต็มไปด้วยบรรยากาศของความกตัญญู ความสนุกสนาน ความอบอุ่นและการให้เกียรติเคารพซึ่งกันและกัน สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของความเป็นไทยได้อย่างเด่นชัด โดยใช้น้ำเป็นสื่อในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรี

ปัจจุบันแม้ไทยเราจะนับวันที่ ๑ มกราคมของทุกปีเป็นวันขึ้นปีใหม่แบบสากลนิยม แต่ด้วยลักษณะพิเศษและกิจกรรมที่คนในชุมชนได้ถือปฏิบัติสืบเนื่องอย่างยาวนานไม่ว่าจะเป็นการทำบุญทำทาน การอุทิศส่วนกุศล แต่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับ การสรงน้ำพระ การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ การเล่นสาดน้ำ และการละเล่น รื่นเริงต่าง ๆ ล้วนทำให้ชาวไทยส่วนใหญ่ยังถือประเพณีปีใหม่แบบไทยๆ ที่เป็นเทศกาลแห่งความเอื้ออาทรเกื้อกูลผูกพันซึ่งกันและกัน ช่วงเทศกาลสงกรานต์จะตรงกับวันที่ ๑๓, ๑๔, และ ๑๕ เมษายนของทุกปี ซึ่งรัฐบาลได้ประกาศให้เป็นวันหยุดราชการการต่อเนื่องกัน เพื่อให้ประชาชนที่ทำงานในต่างท้องที่ได้กลับไปเยี่ยมภูมิลำเนาเดิมของตน เพื่อไปร่วมทำบุญร่วมกับญาติผู้ใหญ่และบุพการี ตลอดจน มีการละเล่นรื่นเริงร่วมกับครอบครัวและชุมชน

นอกจากชาวไทยแล้ว ยังมีชาวมอญ พม่า เขมร ลาว รวมถึงชนชาติไทยเชื้อสายต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐอินเดียน ต่างก็ถือตรุษสงกรานต์เป็นประเพณีฉลองปีใหม่เช่นเดียวกัน เพียงแต่ในประเทศไทยได้มีการสืบสานและวิวัฒนาการประเพณีสงกรานต์จนมีเอกลักษณ์อันโดดเด่นกลายเป็นวัฒนธรรมประจำชาติที่มีความพิเศษ จนเป็นที่สนใจและรู้จักประเพณีสงกรานต์เป็นอย่างดีของประเทศต่าง ๆ

ความหมายของคำว่า “สงกรานต์”

คำว่า “สงกรานต์” มาจากภาษาสันสกฤต แปลว่า “ก้าวขึ้น” หรือ “ผ่าน” หรือ “เคลื่อนย้าย” หมายถึง การเคลื่อนย้ายของพระอาทิตย์จากราศีหนึ่งเข้าไปอีกราศีหนึ่ง ซึ่งจะเป็นเหตุการณ์ปกติที่เกิดขึ้นทุกเดือน เรียกว่า **สงกรานต์เดือน** ยกเว้นว่าเมื่อพระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษเมื่อใดก็ตาม จะเรียกชื่อเป็นพิเศษว่า **“มหาสงกรานต์”** อันหมายถึงการก้าวครั้งยิ่งใหญ่ซึ่งนับเป็นครั้งสำคัญ เพราะถือว่าวันนี้เป็นวันขึ้นปีใหม่ **ตามคติพราหมณ์** โดยเป็นการนับทางสุริยคติ มักจะตรกราว ๆ กลางเดือนเมษายน โดยถัดจากวันมหาสงกรานต์ จะเรียกว่า “วันเนา” และ “วันเถลิงศก” ตามลำดับ ซึ่งแต่ละวันจะมีความหมายดังนี้

“วันมหาสงกรานต์” หมายถึง วันที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษอีกครั้ง หลังผ่านเข้าสู่ราศีอื่นๆ แล้ว จนครบ ๑๒ เดือน

“วันเนา” แปลว่า วันอยู่ หมายถึงวันที่ดวงอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษอันเป็นราศีตั้งต้นปีเข้าที่เข้าทางเรียบร้อยแล้ว

“วันเถลิงศก” เป็นวันเปลี่ยนจุลศักราชใหม่ถือเป็นวันเริ่มศกใหม่ การกำหนดให้อยู่วันนี้ ก็เพื่อให้แน่ใจว่าดวงอาทิตย์โคจรขาดจากราศีมีนมาสู่ราศีเมษแล้วอย่างน้อย ๑ องศา

สำหรับวันดังกล่าวข้างต้น จะตรงกับวันที่เท่าใดในเดือนเมษายนนั้น สามารถดูได้จากประกาศสงกรานต์ของแต่ละปี

วันผู้สูงอายุแห่งชาติและวันครอบครัว

วันที่ **๑๓ เมษายน** ของทุกปี นอกจากจะเป็นวันมหาสงกรานต์แล้วรัฐบาลยังกำหนดให้เป็น **“วันผู้สูงอายุแห่งชาติ”** อีกด้วย เพื่อให้ลูกหลาน ได้เล็งเห็นความสำคัญของผู้สูงอายุ ซึ่งส่วนใหญ่ก็มักจะเป็น บุพการี ผู้อาวุโสหรือผู้ใหญ่ในชุมชนที่ได้ทำคุณประโยชน์แก่สังคมนั้น ๆ มาแล้ว

ส่วนวันที่ **๑๔ เมษายน** ของทุกปี รัฐบาลก็ได้กำหนดให้เป็น **“วันครอบครัว”** เพราะเห็นว่าช่วงดังกล่าว เป็นระยะเวลาที่ประชาชน ส่วนใหญ่เดินทางกลับไปหาครอบครัว จึงเป็นช่วงเวลาแห่งความรักความอบอุ่น ที่จะได้พบกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาและทำกิจกรรมกันในครอบครัว

ตำนานสงกรานต์

เมื่อทราบความหมายของคำว่า “สงกรานต์” และความหมายของวันต่าง ๆ แล้ว หลายคนอยากทราบความเป็นมาของนางสงกรานต์ ซึ่งนางสงกรานต์ไม่มีตัวตนจริง แต่เป็นคติความเชื่อที่ปรากฏอยู่ใน “ตำนานสงกรานต์” ซึ่งรัชกาลที่ ๓ ให้จารึกลงในแผ่นศิลาติดไว้ในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม (วัดโพธิ์) เป็นเรื่องเล่าถึงความเป็นมาของประเพณีดังกล่าว ซึ่งเป็นอุบายเพื่อให้ คนโบราณ ผู้ไม่รู้หนังสือได้รู้ว่าวันมหาสงกรานต์คือ วันที่พระอาทิตย์ยกขึ้นสู่ราศีเมษ สมัยนั้นถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ตามสุริยคติตรงกับวันใดโดยสมมุติผ่านนางสงกรานต์ทั้งเจ็ดเทียบกับแต่ละวันในสัปดาห์โดยมีเรื่องเล่าว่า

มีเศรษฐีคนหนึ่งไม่มีบุตร จึงถูกนักเลงสุราข้างบ้านซึ่งมีบุตรสองคนกล่าวคำหยาบคาย ดูหมิ่นในทำนองว่าถึงจะร่ำรวยเงินทอง แต่ก็ไม่มีบุตรสืบสกุลตายไปสมบัติก็สูญเปล่าผู้มั่งมีบุตรก็ไม่ได้ เศรษฐีได้ฟังแล้วเกิดความละอายจึงไปบวงสรวงพระอาทิตย์และพระจันทร์ เมื่อเวลาผ่านไปสามปีก็ยังไม่มียุตร อยู่มาวันหนึ่งเป็นวันนักษัตรฤกษ์สงกรานต์ จึงได้ไปอธิษฐานขอบุตรจากพระไทร พระไทรสงสารจึงไปขอพระอินทร์ ท่านจึงได้ส่งธรรมาบาลเทวบุตรจุติมาเกิดเป็นลูกเศรษฐีมีชื่อว่า **ธรรมาบาลกุมาร** ซึ่งเมื่อเจริญวัยขึ้นก็รู้จักภาษาคน และเรียน

ไตรเพทจบเมื่ออายุเพียงเจ็ดปี ต่อมาได้เป็นอาจารย์บอกรมงคลการต่าง ๆ แก่มนุษย์ แต่ขณะนั้น **ท้าวกบิลพรหม** เป็นผู้ทำหน้าที่แสดงมงคลทั้งปวงแก่มนุษย์อยู่ก่อนแล้ว จึงเกิดความไม่พอใจไปทำธรรมาบาลกุมารให้ตอบปริศนาสามข้อ โดยมีข้อแม้ว่าหากธรรมาบาลกุมารตอบไม่ได้ จะต้องตัดศีรษะบูชาตน หากตอบได้ตนก็จะตัดศีรษะบูชาธรรมาบาลกุมารแทน ปริศนาดังกล่าวมีอยู่ว่า

๑. ข้อที่ ๑ เข้า ราศีอยู่ที่ใด

๒. ข้อที่ ๒ เทียง ราศีอยู่ที่ใด

๓. ข้อที่ ๓ คำ ราศีอยู่ที่ใด

(ราศี หมายถึง ความอึดเอิบ ความภาคภูมิใจ)

ธรรมาบาลกุมารขอผลัดไปเจ็ดวัน ปรากฏว่าเวลาล่วงถึงวันที่หก ก็ยังคิดหาคำตอบไม่ได้จึงไปนอนอยู่ใต้ต้นตาล บังเอิญขณะนั้นได้ยินเสียงนกอินทรีสองตัวเมียคุยกันว่า วันรุ่งขึ้นจะได้กินศพธรรมาบาลกุมาร เพราะตอบปริศนาไม่ได้ พร้อมกับนั้นนกตัวผู้ก็ได้เฉลยคำตอบ

๑. เข้า ราศีอยู่ที่หน้า มนุษย์จึงเอาน้ำล้างหน้า

๒. เทียง ราศีอยู่ที่อก มนุษย์จึงเอาเครื่องหอมประพรมที่อก

๓. คำ ราศีอยู่ที่เท้า มนุษย์จึงเอาน้ำล้างเท้า

ธรรมาบาลกุมารได้ยินสามารถตอบปริศนาได้ ดังนั้น ท้าวกบิลพรหมจึงต้องตัดศีรษะบูชาธรรมาบาลกุมาร แต่ก่อนจะตัดศีรษะ ท้าวกบิลพรหมก็ได้เรียกนางธิดาทั้งเจ็ดของตนที่เป็นบาทบริจาริกา (แปลว่านางบำเรอ แพบเท้าหรือสนม) ของพระอินทร์มาสั่งเสียว่า ศีรษะตนนั้นหากตั้งไว้ในแผ่นดินไฟก็ไหม้ทั่วโลก หากทิ้งในอากาศฝนก็จะแล้ง ถ้าทิ้งในมหาสมุทรน้ำก็จะแห้ง ดังนั้น จึงให้ธิดาทั้งเจ็ดนำพานมารองรับศีรษะที่ถูกตัด แล้วนำไปแห่รอบเขาพระสุเมรุ จากนั้นก็อัญเชิญไปประดิษฐานที่มณฑป ถ้าคันธูลี เขาไกรลาส ครั้นถึง ๓๖๕ วัน ซึ่งโลกสมมุติว่าเป็นปีหนึ่งเวียนมาถึงวันมหาสงกรานต์ เทพธิดาทั้งเจ็ด ก็จะทรงพาหณะต่าง ๆ ผลัดเวรกันมาเชิญพระเศียรของบิดาออกแห่ โดยเทพธิดาทั้งเจ็ดนี้ปรากฏในวันมหาสงกรานต์เป็นประจำ จึงชื่อว่า **“นางสงกรานต์”** ส่วนท้าวกบิลพรหมซึ่งมีอีกชื่อว่า **ท้าวมหาสงกรานต์** นั้นโดยนัยก็คือ พระอาทิตย์นั่นเอง เพราะ **กบิล** แปลว่า **สีแดง**

จากตำนานข้างต้น นางสงกรานต์จะมีด้วยกันทั้งหมด ๗ นาง ตามแต่ละวันในสัปดาห์ส่วนจะเป็นนางสงกรานต์นางใด ก็ขึ้นอยู่กับว่า วันมหาสงกรานต์ปีนั้นตรงกับวันใด เวลาใด ทั้งนี้ นางสงกรานต์จะไม่ได้ขี่พาหณะตามปีนักษัตร แต่ละนางจะมีนาม อาหาร อาวุธ และสัตว์ที่เป็นพาหณะดังนี้

วันอาทิตย์ นาม นางทุงชะ

ตัดดอกทับทิม เครื่องประดับปีทมราคหรือ ปีทมราช (พลอยสีแดง) ภัักษาหารมะเดื่อ หัตถ์ขวาลือจักร หัตถ์ซ้ายลือสังข์ มีครุฑเป็นพาหนะ

วันจันทร์ นาม นางโคราคะ

ตัดดอกปีบ เครื่องประดับมุกดา (ไข่มุก) ภัักษาหารน้ำมัน หัตถ์ขวาลือพระขรรค์ หัตถ์ซ้ายลือไม้เท้า มีเสื่อเป็นพาหนะ

วันอังคาร นาม นางรากษส (ราก-สด)

ตัดดอกบัวหลวง เครื่องประดับโมรา ภัักษาหารโลหิต หัตถ์ขวาลือตรีศูล หัตถ์ซ้ายลือธนู มีสุกร (หมู) เป็นพาหนะ

วันพุธ นาม นางมณฑา

ตัดดอกจำปา เครื่องประดับไพฑูรย์ ภัักษาหารนมเนย หัตถ์ขวาลือเหล็กแหลม หัตถ์ซ้ายลือไม้เท้า มีคัสพะ (ลา) เป็นพาหนะ

วันพฤหัสบดี นาม นางกิริณี

ตัดดอกมณฑา เครื่องประดับมรกต หัตถ์ขวาลือขอช้าง หัตถ์ซ้ายลือปิ่น มีช้างเป็นพาหนะ

วันศุกร์ นาม นางกิมิทา

ตัดดอกจกกลนี เครื่องประดับบุษราคัม ภัักษาหารกล้วยน้ำว้า หัตถ์ขวาลือขรรค์ หัตถ์ซ้ายลือพิณ มีกระบือ (ควาย) เป็นพาหนะ

วันเสาร์ นาม นางมโหธร

ตัดดอกสามหาว เครื่องประดับนิลรัตน์ ภัักษาหารเนื้อทราย หัตถ์ขวาลือจักร หัตถ์ซ้ายลือตรีศูล มีนกยูงเป็นพาหนะ

ประกาศสงกรานต์ปี พุทธศักราช ๒๕๖๔

วันที่ ๑๔ เมษายน เป็นวันมหาสงกรานต์
ทางจันทรคติตรงกับวันพุธ ขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๖
เวลา ๓ นาฬิกา ๓๙ นาที ๔๐ วินาที

นางสงกรานต์ ทรงนามว่า รากษสเทวี
ทรงพาหุรัดทัดดอกบัวหลวง อาภรณ์แก้ว
โมรารักษาหารโลหิต พระหัตถ์ขวาทรงตรีศูล
พระหัตถ์ซ้ายทรงธนู เสด็จไสยาสน์หลับเนตร
มาเหนือหลังวราหะ เป็นพาหนะ

วันที่ ๑๖ เมษายน เวลา ๐๗ นาฬิกา
๓๗ นาที ๑๒ วินาที เปลี่ยนจุลศักราชใหม่
เป็น ๑๓๘๓ ปีนี้ วันอาทิตย์ เป็น ธงชัย,
วันจันทร์ เป็น อธิบดี วันเสาร์ เป็น อุบาทว์,
วันพุธ เป็น โลกาวินาศ

ปีนี้ วันเสาร์ เป็นอธิบดีฝน บันดาลให้
ฝนตก ๔๐๐ ห่า ตกในโลกมนุษย์ ๔๐ ห่า ตกใน
มหาสมุทร ๘๐ ห่า ตกในป่าหิมพานต์ ๑๒๐ ห่า
ตกในเขาจักรวาล ๑๖๐ ห่า นาคให้น้ำ ๖ ตัว

เกณฑ์ธัญญาหาร ได้เศษ ๐ ชื่อ ปาปะ
ข้าวกล้าในภูมินาจะได้ผล ๑ ส่วน เสีย ๙ ส่วน
มหาชนร้อนใจด้วยอาหารแล

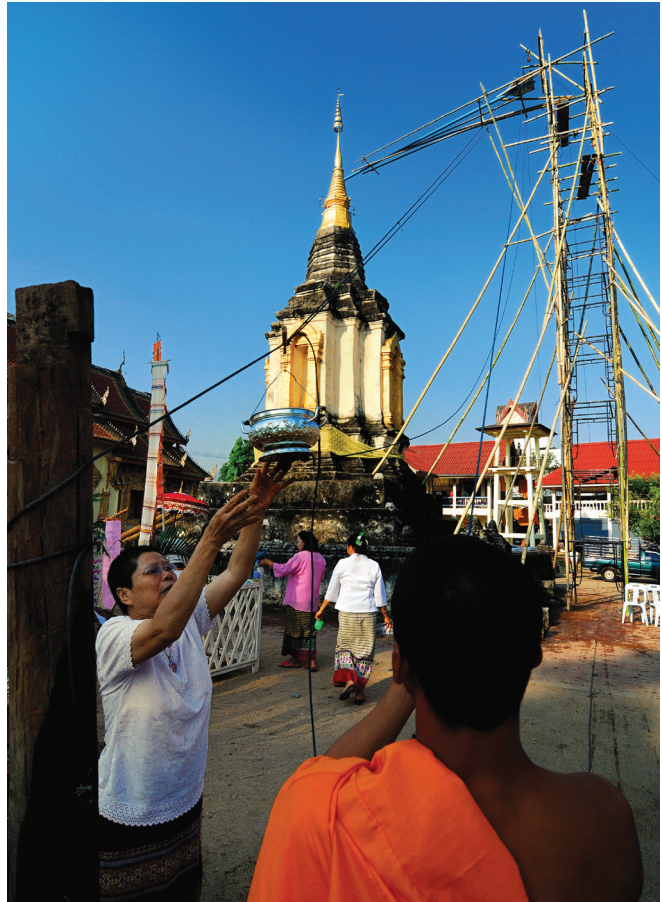
เกณฑ์ธาราธิคุณ ตกราศีอาโป (น้ำ) น้ำมาก

แนวทางปฏิบัติในวันสงกรานต์

สาระสำคัญ ประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทยถือเป็นช่วงเวลาสำคัญที่ผู้คนในครอบครัวหรือชุมชนจะได้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ชาวไทยถือว่าประเพณีสงกรานต์คือ “วันขึ้นปีใหม่ของไทย” ดังนั้นประเพณีสงกรานต์จึงถือเป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญ นอกจากเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านจากศกหรือจุลศักราชเก่าไปสู่ศกใหม่แล้วยังเป็นช่วงเวลาหลังจากฤดูกาลเก็บเกี่ยวเตรียมพร้อมเข้าสู่ฤดูกาลเพาะปลูก ผู้คนจึงว่างเว้นจากการเกษตรกรรมและจะมาประกอบกิจกรรมเฉลิมฉลองร่วมกันหลังเก็บเกี่ยวผลผลิต ปัจจุบันช่วงประเพณีสงกรานต์ คือ วันที่ ๑๓ - ๑๕ เมษายนของทุกปียังเป็นวันหยุดราชการเอื้อให้ประชาชนที่อาศัยและประกอบอาชีพนอกภูมิลำเนาของตนได้เดินทางกลับบ้านเพื่อใช้เวลาร่วมกับครอบครัว และประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน

ความสำคัญ อีกประการหนึ่งคือ ประเพณีสงกรานต์การเป็นวันแห่งการแสดงความเคารพต่อทั้งผู้อาวุโสในครอบครัว เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ และผู้อาวุโสในชุมชน โดยเฉพาะพระภิกษุสงฆ์วิธีการแสดงความเคารพคือ การนำน้ำอบน้ำปรุงไปสรง หรือรดแก่ปูชนียบุคคลนั้น ๆ ตลอดจนการสรงน้ำพระพุทธรูป

และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพสักการะ เพื่อความเป็นมงคลในช่วงเทศกาลใหม่ และการที่ครอบครัวได้ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทำให้ประเพณีสงกรานต์เป็น “วันของครอบครัว” และ “วันของผู้สูงอายุ” พร้อม ๆ กับการเป็นวันขึ้นปีใหม่ไปด้วย

กิจกรรมสำคัญ ประเพณีสงกรานต์มักมีการประกอบพิธีกรรมหรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างสิริมงคลและเพื่อสร้างความรื่นเริง ผ่อนคลายจากความเหน็ดเหนื่อยมาตลอดทั้งปี รวมทั้งช่วยผ่อนคลายความร้อนในฤดูร้อน ประชาชนสามารถมาร่วมตัวกันทำกิจกรรมทั้งในครอบครัว และกิจกรรมของส่วนรวมได้ เช่น การทำความสะอาดบ้านเรือน และพื้นที่สาธารณะในชุมชน มีการประดับตกแต่งสถานที่จัดงานด้วยงานช่างท้องถิ่น การทำบุญ ตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุที่วัด มีการสงฆ์น้ำพระพุทธรูปและสงฆ์น้ำพระภิกษุ การขนทรายเข้าวัดและการก่อเจดีย์ทรายอันเป็นการสร้างเสริมกุศลและความเป็นมงคลแก่ชีวิต ตลอดจนการเล่นต่าง ๆ เพื่อการเสี่ยงทาย และความสนุกสนานทั้งการเล่นสาดน้ำ การเล่นแบบพื้นบ้าน และมหรสพต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้กิจกรรมที่สำคัญในประเพณีสงกรานต์ที่ชาวไทยนิยมปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา สามารถสรุปได้ ดังนี้

ก่อนวันสงกรานต์ มักจะเป็นการเตรียมความพร้อม เพื่อความเป็นสิริมงคลในการจะเริ่มต้นชีวิตวันขึ้นปีใหม่ เพราะการเตรียมตัวในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการทำมาหากิน การจัดทำอาหารไปทำบุญ ฯลฯ จะทำให้รู้สึกสดชื่น มีความหวังและรอคอยด้วยความสุข อีกทั้งการได้ทำความสะอาดบ้าน ก็เหมือนการได้ฝึกชำระจิตใจล่วงหน้าไปในตัว

ช่วงวันสงกรานต์ เมื่อสงกรานต์มาถึงก็จะได้เป็นเวลาที่ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส จิตใจสดชื่น เบิกบาน ซึ่งกิจกรรมที่ควรปฏิบัติ ได้แก่

การทำบุญตักบาตรและปฏิบัติธรรม เป็นกิจกรรมที่ถือปฏิบัติมาตั้งแต่สมัยโบราณที่ปฏิบัติตามแนวความเชื่อและคติทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับเรื่องการทำทาน การรักษาศีล และการภาวนา โดย เวลารุ่งเช้าของมหาสงกรานต์ ชาวบ้านนิยมตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ นอกจากนี้การทำบุญตักบาตร ยังเป็นการสืบทอดและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา อีกทั้งยังเป็นการช่วยขัดเกลาจิตใจในช่วงของการเริ่มต้นปีใหม่ด้วย กิจกรรมที่นิยมปฏิบัติ ได้แก่ การทำบุญตักบาตร การถวายสังฆทาน การปล่อยนกปล่อยปลา การเข้าวัด ฟังเทศน์และฟังธรรม การรักษาศีล ๕ และศีล ๘ ตลอดจนการเจริญภาวนา พระธรรมฐาน เป็นต้น

การก่อพระทราย

การก่อพระทราย นั้นมีทั้งประเพณีหลวงและประเพณีราษฎร์ ตามคติโบราณอธิบายไว้ว่าเมื่อคนเดินเข้าวัดแล้วเดินออกไปจะมีเศษดินทรายติดฝ่าเท้าออกมา เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์จึงขนทรายเข้าไปในวัดเป็นการทดแทน อีกทั้งยังมีนิทานที่เล่าอธิบายความเชื่อเรื่องการก่อพระทรายไว้ว่า ครั้งหนึ่งพระพุทธเจ้าเสด็จไปทางเรือขนาน ประชาชนพากันก่อพระทรายข้างลำน้ำและก่อในแพลอยเป็นพุทธบูชา และมีอีกเรื่องหนึ่งเล่าว่ามีอุบาสกคนหนึ่งแล่นเรือไปในคืนวันเพ็ญ เห็นแสงจันทร์ส่องมากระทบหาดทรายทำให้ระลึกถึงพระฉัพพรรณรังสีของพระพุทธเจ้า จึงบังเกิดความศรัทธาก่อเจดีย์ทรายเป็นพุทธบูชา

การปล่อยนกปล่อยปลา

เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่นิยมกระทำกันในวันสงกรานต์ เหตุของการปล่อยนกปล่อยปลา มีความเชื่อมาจากเรื่องเล่าที่ว่าพระสารีบุตรเถระทราบเรื่องว่าสามเณรตีสสะจะต้องมรณภาพภายใน ๗ วัน จึงสั่งให้ไปลาญาติโยมก่อนมรณภาพระหว่างที่สามเณรเดินทางไปนั้นพบปลาตกค้ำก้อยในสระที่มีน้ำแห้ง สามเณรสงสารปลาที่จะต้องมาตายในสภาพดังกล่าว จึงจับไปปล่อยในแม่น้ำ เมื่อสามเณรได้ไปพบบรรดาญาติพี่น้องแล้ว ได้มีชีวิตอยู่ต่อมาจนครบ ๗ วัน พระสารีบุตรสงสัยจึงได้ถาม สามเณรจึงเล่าเรื่องที่ได้ปล่อยปลาลงแม่น้ำให้พระสารีบุตรฟัง พระสารีบุตรจึงชี้แจงว่าสามเณรรอดพ้นความตายมาได้เพราะผลบุญที่ปล่อยปลาให้พ้นจากความตาย แต่อย่างไรก็ตามเรื่องสามเณรตีสสะปล่อยปลาไม่ปรากฏในพระไตรปิฎก หรือคัมภีร์ธรรมบท นิทานดังกล่าวน่าจะเป็นนิทานอธิบายเหตุที่แต่งขึ้นภายหลังโดยอ้างอิงกับบุคคลในพระพุทธศาสนา

การบังสุกุลอัฐิ เป็นการแสดงความกตัญญูต่อบุพการี บรรพบุรุษ ผู้มีพระคุณหรือผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว โดยกิจกรรมที่ปฏิบัติจะยึดการดำเนินตามแนวทางและความเชื่อทางพระพุทธศาสนา การบังสุกุลอัฐิบรรพบุรุษ มักทำได้ในวันใดวันหนึ่งของช่วงเทศกาลสงกรานต์ โดยมากมักทำในวันเดียวกับวันสงกราน้ำพระ หรือในวันท้ายของสงกรานต์ การบังสุกุลอัฐิในเทศกาลสงกรานต์ หากเก็บรักษอัฐิไว้ในบ้าน ถ้าเป็นผู้มีฐานะจะนิมนต์พระมาบังสุกุลที่บ้าน แต่ถ้าเป็นคนสามัญก็นำอัฐิไปรวมกันที่วัด และหากไม่มีอัฐิที่เก็บรักษาไว้ ก็ใช้วิธีเขียนชื่อผู้ตายลงในแผ่นกระดาษแล้วบังสุกุลและเผากระดาษนั้นให้ไหม้เช่นเดียวกับการเผาศพ และเมื่อเชิญอัฐิมาบังสุกุลในเทศกาลสงกรานต์ ก็จะนิยมสงกราน้ำอัฐิเป็นการแสดงความเคารพ

การสงกราน้ำพระ แต่เดิมนั้นราษฎรทั่วไปไม่นิยมประดิษฐานพระพุทธรูปในบ้านเรือน เนื่องจากเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่ควรมาอยู่ร่วมกันในเคหะสถาน ในบ้านเรือนของผู้มีฐานะจึงสร้างหอพระแยกออกมาจากตัวบ้าน เมื่อถึงเทศกาลสงกรานต์จึงร่วมกันไปสงกราน้ำพระพุทธรูปสำคัญตามพระอารามต่างๆ จนกระทั่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงมีความนิยมสร้างหอพระไว้ในบริเวณบ้านกันมากขึ้น

การสงกราน้ำผู้ใหญ่ ได้แก่ พระสงฆ์ที่เป็นที่เคารพของชุมชน และญาติผู้ใหญ่อาวุโส การสงกราน้ำแต่เดิมนั้นเป็นการอาบน้ำสงกรานต์ สถานที่จัดพิธีอาบน้ำจัดขึ้นที่วัด นิมนต์พระสงฆ์มาให้ศีลแล้วเริ่มพิธีรดน้ำ เชิญผู้ใหญ่ขึ้นบนเตียงแล้วให้ลูกหลานเข้ามาช่วยกันอาบน้ำ จากนั้นนำผ้าใหม่มาให้ผลัดมีผ้าถุงและผ้าห่มอย่างละผืนพร้อมทั้งมีดอกไม้ธูปเทียนมาบูชา ซึ่งเป็นต้นเค้าของการรดน้ำดำหัวในปัจจุบันที่ผู้รดน้ำจะต้องเตรียมเสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มไปมอบให้ผู้ใหญ่ การอาบน้ำสงกรานต์นี้ต่อมาลดขั้นตอนเหลือเพียงการรดน้ำที่มีเป็นการย่อลงโดยสังเขป

การเล่นสาดน้ำ การเล่นสาดน้ำสงกรานต์ไม่มีในประเพณีราชสำนัก แต่มีในประเพณีราษฎร์ ในช่วงเวลาบ่ายหลังจากสงน้ำพระเรียบร้อยแล้วจะมีการเล่นสาดน้ำ อนึ่งการเล่นรดน้ำ ระหว่างญาติพี่น้อง มิตรสหาย หรือระหว่างเด็กๆ หนุ่มๆ สาวๆ นั้นเป็นการละเล่นเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างกัน ควรจะใช้น้ำสะอาด ผสมน้ำอบ หรือน้ำหอม และเล่นสาดกันด้วยความสุภาพ มีไมตรีต่อกัน พร้อมกล่าวคำอวยพรให้ต่างมีความสุข และไม่เล่นกันด้วยความคึกคะนอง รุนแรง จาบจ้วง หรือตั้งใจล่วงเกินผู้อื่นจนทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท

นอกจากกิจกรรมข้างต้นแล้ว บางแห่งยังมีการทรงเจ้าเข้าผีเพื่อความสนุกสนาน เช่น การเข้าแม่ศรี การเข้าผีสิงลม ฯลฯ รวมถึง มีการเล่นอื่นๆ เช่น เล่นสะบ้า มอญซ่อนผ้า งูกินหาง เล่นลูกช่วง เล่นเพลงพืชม้วน (อิฐฐาน) เป็นต้น

สิ่งที่ควรละเว้นในเทศกาลสงกรานต์

เพื่อให้ประเพณีสงกรานต์ยังคงความหมายสาระและคุณค่าที่ดีงาม จึงควรที่ทุกภาคส่วนของสังคม จะเน้นสิ่งที่ควรปฏิบัติข้างต้น และละเว้นสิ่งที่จะทำลายความงามของประเพณีดังกล่าวลงไป อันได้แก่

ไม่มุ่งประกวดความงามของเทพีสงกรานต์แต่เพียงอย่างเดียว ควรเน้นให้เด็กรุ่นใหม่ ที่เข้าประกวดได้ ร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ เพื่อเป็นการสร้างให้รู้จักจิตอาสา

ไม่ดื่มเหล้าหรือเครื่องดองของเมาในวัดหรือในที่สาธารณะ เพราะนอกจากจะไม่เหมาะสมแล้ว ส่วนใหญ่มักจะมีเมาอาละวาด หรือแสร้งกันจนเกิดการทะเลาะวิวาทรวมทั้งแสดงกิริยาอาการที่ไม่เหมาะสม และที่สำคัญคือ มักเมาแล้วขับรถโดยประมาทก่อให้เกิดโศกนาฏกรรมหรืออุบัติเหตุอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อันเป็นสาเหตุแห่งความเดือดร้อนทั้งตนเองและผู้อื่น จึงควรสำรวมในการดื่มเหล้า หรือควรดื่มกันเฉพาะ ในหมู่ญาติมิตรเพื่อนฝูง และอยู่เป็นที่เป็นทางไม่ไปเกะกะระรานผู้อื่น หรือดื่มจนขาดสติ

ไม่เล่นสาดน้ำกัน ด้วยความรุนแรง ก้าวร้าว ตึกคะนอง และไม่ใช้อุปกรณ์ที่อันตราย เพราะปัจจุบัน หลายคนจะเล่นด้วยความประมาท ผิดกาลเทศะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ราคายู หรือสาดน้ำเข้าไปยังรถที่กำลังวิ่ง ทำให้เกิดอุบัติเหตุที่น่าเศร้าสลด รวมทั้งมีการใช้วัสดุที่ไม่เหมาะสม เช่น ใช้น้ำผสมแป้งมัน หรือ สี ฯลฯ ซึ่งนอกจากจะทำให้สกปรกยากแก่การทำมาความสะอาดแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดโรคร้ายไข้เจ็บได้ในภายหลัง จึงควรละเว้นการเล่นที่ไม่เหมาะสมเหล่านี้ และไม่ควรสาดน้ำผู้อื่นที่มีได้เล่นร่วมกันหรือผู้ที่เดินทางไปกิจธุระและไม่ควรกระทำความผิดประเพณีต่อชาวต่างชาติ อันจะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดต่อประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามของไทย

แม้ประเพณีต่างๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา แต่เพื่อที่จะสืบสานประเพณี “สงกรานต์” ให้เป็นประเพณีที่งดงามและน่าภาคภูมิใจของเราต่อไปแล้ว ก็เป็นหน้าที่ที่ทุกภาคส่วนของสังคมต้องร่วมกันรักษาสิ่งที่ตั้งงามให้คงอยู่ และขจัดสิ่งที่ไม่ถูกต้องและเบี่ยงเบนให้หมดไป

ประเพณีสงกรานต์ในแต่ละภูมิภาค

ปัจจุบันแม้ประเพณีสงกรานต์ในหลายท้องที่จะมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่ทุกภูมิภาคก็ยังมีแก่นสาระของประเพณีสงกรานต์เดียวกัน ทำให้สงกรานต์ในประเทศไทยมีความเป็นหนึ่งเดียวในความหลากหลายเพราะแม้ว่ารัฐบาลได้ประกาศให้วันที่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน ของทุกปีเป็นเทศกาลสงกรานต์และเป็นวันหยุดราชการ หากแต่การจัดประเพณีสงกรานต์ทั่วประเทศก็มีรายละเอียดแตกต่างกันไปตามแต่ละวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ท้องถิ่น ดังจะเห็นว่า หลายท้องถิ่นมีการจัดประเพณีสงกรานต์ ตั้งแต่ ๓ - ๗ วัน ต่อเนื่องกันไป ทั้งยังมีชื่อเรียกประเพณีและวันต่าง ๆ ในประเพณีสงกรานต์ตามแต่ละวัฒนธรรมด้วย กระนั้นแก่นประเพณีสงกรานต์ก็ทำหน้าที่เป็นแกนหลักเชื่อมโยงสงกรานต์ทั่วทุกพื้นที่ของประเทศ ให้มีความคล้ายคลึงกัน ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ภาคเหนือ หรือที่เรียกว่า **ล้านนา** เขาจะเรียกวันที่พระอาทิตย์เคลื่อนเข้าสู่ราศีเมษว่า **“วันสังกรานต์ล่อง”** (อ่านสังขานล่อง) หมายถึงวันที่ปีเก่าผ่านไป หรือวันที่สังขารร่างกายแก่ไปอีกปี วันนี้ตอนเช้าจะมีการยิงปืน หรือจุดประทัดเพื่อขับไล่เสนียดจัญไร จากนั้นก็จะมีการทำความสะอาดบ้านเรือน ชำระล้างร่างกาย รวมทั้งแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าใหม่เพื่อต้อนรับปีใหม่

ถัดจากวันสังกรานต์ล่อง เรียก **“วันเนา”** หรือ **“วันดา”** จะเป็นวันเตรียมงานต่างๆ เช่น เครื่องสังฆทาน อาหารที่จะไปทำบุญและแจกญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน วันนี้บางที่เรียก **“วันเนา”** เพราะถือว่าเป็นวันห้ามพูดจาหยาบค้าย เพราะเชื่อว่าจะทำให้ปากเนา ไม่เจริญ

วันถัดจากวันเนาเรียกว่า “วันพญาวัน” หรือ “วันเถลิงศก” ถือเป็นวันเริ่มต้นปีใหม่เป็นวันที่ชาวบ้านจะทำบุญประกอบกุศล เลี้ยงพระ ฟังธรรม อุทิศส่วนกุศลให้แก่บรรพบุรุษผู้ล่วงลับสงวน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ นำไม้ไปค้ำดันโพธิ์ รดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่

คำว่า “ดำหัว” ปกติแปลว่า “สระผม” แต่ในทางประเพณีสงกรานต์ หมายถึง การไปแสดงความเคารพ ขอโหสิกรรมที่อาจจะล่วงเกินในเวลาที่ผ่านมา และขอพรจากท่าน โดยมีดอกไม้ธูปเทียน และน้ำหอมที่เรียกว่า “น้ำขมิ้นส้มป่อย” (ประกอบด้วยน้ำสะอาดผสมดอกไม้แห้ง เช่น สารภี หรือดอกคำฝอย และผักส้มป่อยเผาไฟ) พร้อมทั้งนำของมาอบผู้ใหญ่ เช่น ผลไม้ เสื้อผ้า อาหาร ฯลฯ **เมื่อผู้ใหญ่กล่าวโหสิกรรมและอวยพร ท่านจะใช้มือจุ่มน้ำขมิ้นส้มป่อยลูบศีรษะตนเอง**

ถัดจากวันพญาวันเรียกว่า วันปากปี จะมีการทำพิธีสะเดาะเคราะห์ พิธีสืบชะตา และการทำบุญขึ้นท้าวทั้งสี่ (คือการไหว้เทวดาประจำทิศ) รวมถึงการจุดเทียนต่ออายุชะตาภายในบ้าน

นอกจากนี้หลายท้องที่ยังจัดการละเล่นรื่นเริง สนุกสนาน มีมหรสพการแสดง หรือมีการจัดประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นเสริมไปด้วย การประกวดกลองมอชิง กีฬาพื้นเมือง เป็นต้น

ภาคอีสานหรือตะวันออกเฉียงเหนือ ประเพณีสงกรานต์จะจัดกิจกรรม ๓ วันบ้าง ๕ วันบ้าง หรืออาจจะ ๗ วัน ก็แล้วแต่ท้องถิ่นกำหนด โดยวันแรกจะตรงกับวันที่ ๑๓ เมษายน กิจกรรมที่จัดจะคล้ายกับทางเหนือ กิจกรรมหลักๆ คือ **สงวน้ำพระพุทธรูป** ซึ่งส่วนใหญ่จะทำอยู่วันเดียว โดยมากจังหวัดจะจัดขบวนแห่ ประกอบด้วยพระพุทธรูปและบริวารอื่นๆ เมื่อแห่เสร็จก็จะมีการสงวน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ตามลำดับ

จากนั้นก็มักมีการ**ทำบุญอุชิบรรพบุรุษ** ที่เรียกว่า **สักอนิจจา** ในช่วงเทศกาลสงกรานต์นี้ คนอีสานที่ทำมาหากินหรือตั้งถิ่นฐานอยู่ต่างถิ่น มักจะเดินทางกลับภูมิลำเนาในวันสงกรานต์เพื่อรวมญาติและทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้บรรพชนผู้ล่วงลับไปแล้ว

นอกจากนี้มีการปล่อยสัตว์ ปล่อยนกปล่อยปลา ส่วนกิจกรรมอื่นๆ ก็มีการรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ การแสดงและการละเล่นต่างๆ ตามประเพณีท้องถิ่น ด้านคนหนุ่มสาวและเด็กๆ ก็จะเล่นสาดน้ำกันด้วยความสนุกสนาน เชื่อมสัมพันธ์กันและกัน โดยก่อนวันสงกรานต์จะมีการทำความสะอาด การเตรียมอาหารและทุกสิ่งไว้ให้พร้อมเพื่อจะไ้ตั้งการทำการกิจต่างๆ ในช่วงสงกรานต์ ซึ่งถือเป็นวันเฉลิมฉลองปีใหม่ที่ทุกคนรอคอย

ภาคใต้ จะเรียก **“วันสงกรานต์”** ว่า **“ประเพณีวันว่าง”** ถือว่าเป็นวันละวางกายและใจจากภารกิจปกติ ซึ่งตามประเพณีจะจัดกิจกรรม ๓ วัน คือวันที่ ๑๓, ๑๔ และ ๑๕ เมษายนของทุกปี

วันที่ ๑๓ เมษายน เรียกว่า **“วันเจ้าเมืองเก่า”** หรือ **“วันส่งเจ้าเมืองเก่า”** เพราะเชื่อว่าเทวดารักษาบ้านเมืองกลับไปชุมนุมกันบนสวรรค์ ในวันนี้นักจะเป็นวันทำความสะอาดบ้านเรือน และเครื่องใช้ไม้สอยต่างๆ

รวมทั้งทำพิธีสะเดาะเคราะห์ ที่เรียกว่า **ลอยเคราะห์** หรือ**ลอยแพ** เพื่อให้เคราะห์กรรมต่างๆ ลอยตามไปกับเจ้าเมืองเก่าไป และมักจะมีการสงฆ์พระพุทธรูปสำคัญในวันนี้

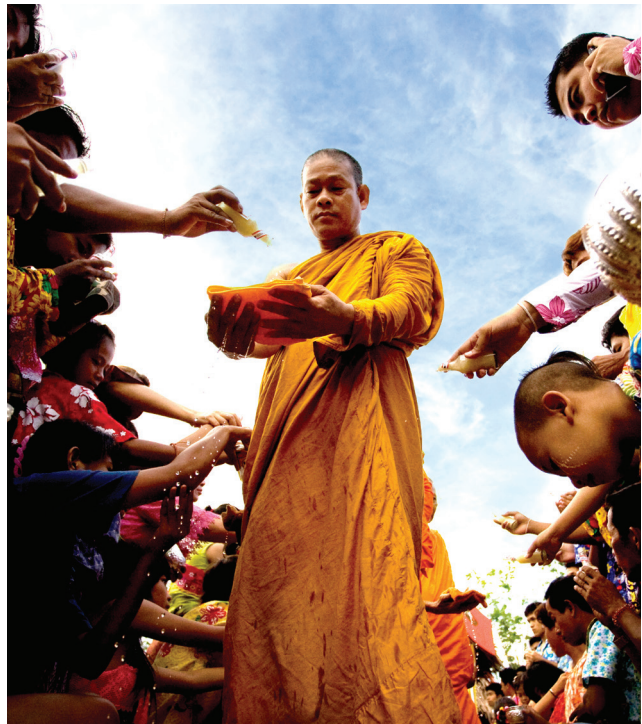
วันที่ ๑๔ เมษายน เรียกว่า **“วันว่าง”** คือวันที่ปราศจากเทวดาที่รักษาเมือง ดังนั้น ชาวบ้านก็จะงดงานอาชีพต่างๆ แล้วไปทำบุญที่วัด และรดน้ำขอพรผู้ใหญ่

ส่วนวันที่ ๑๕ เมษายน เรียกว่า **“วันรับเจ้าเมืองใหม่”** คือวันรับเทวดาองค์ใหม่ที่ได้รับมอบหมายให้มาดูแลเมืองแทนองค์เดิม วันนี้ชาวเมืองมักจะแต่งตัวด้วยเสื้อผ้า เครื่องประดับใหม่ แล้วนำอาหารไปทำบุญที่วัด

นอกจากกิจกรรมดังกล่าวแล้ว ชาวใต้ยังมีการปล่อยนกปล่อยปลา การก่อเจดีย์ทราย และการเล่นสาดน้ำเช่นเดียวกับภาคอื่นๆ และในสมัยก่อนแต่ละหมู่บ้านจะมีคณะเพลงบอกออกไปตระเวนร้องตามชุมชนหรือหมู่บ้าน โดยจะมีการร้องเป็นตำนานสงกรานต์ หรือเพลงอื่นๆ ตามที่เจ้าของบ้านร้องขอด้วย

ภาคกลาง ประเพณีสงกรานต์ในภาคกลางจะมีกิจกรรมหลักๆ คล้ายภาคอื่นๆ เช่นกันคือ การทำความสะอาดบ้านเรือน เครื่องใช้ต่างๆ ก่อนวันสงกรานต์ ครั้นถึงวันสุกดิบ (ก่อนสงกรานต์หนึ่งวัน) ก็จะเป็นการเตรียมอาหารคาวหวานไปทำบุญตักบาตร หรือนำไปถวายพระที่วัด ซึ่งอาหาร/ขนมที่นิยมทำในเทศกาลนี้ ได้แก่ ข้าวแช่ ข้างเหนียวแดง กะละแม ลอดช่อง เป็นต้น

นอกจากนี้ก็ยังมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลแก่บรรพบุรุษ การสรงน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ การละเล่นพื้นบ้าน การจัดงานประเพณีสงกรานต์ การจัดขบวนแห่ การชนทรายเข้าวัด และก่อพระเจดีย์ทราย เป็นต้น

เทศกาลสงกรานต์ในอาเซียน

เทศกาลหรือประเพณีไทย คือสิ่งดีงามซึ่งเราได้สืบทอดจากบรรพบุรุษต่อกันมาจนเป็นเอกลักษณ์ที่แสดงถึงความเชื่อ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย และในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม ฯลฯ จะมีวัฒนธรรมความเชื่อที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันกับประเทศไทย ซึ่งจะมีรายละเอียดของพิธีกรรมแตกต่างกันไป เช่น เทศกาลสงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น

เทศกาลสงกรานต์ คือการเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ ซึ่งเป็นประเพณีร่วมกันของชาวพุทธศาสนา ที่อาศัยอยู่ในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่ใช่เฉพาะของประเทศไทยเท่านั้น โดยประเทศในเขตอาเซียนที่มีการจัดเทศกาลสงกรานต์เหมือนกัน ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา และจีน

เทศกาลสงกรานต์ในประเทศไทย

ความเป็นมา

เทศกาลตะจาน มาจากภาษาสันสกฤต หมายถึง การโคจรของพระอาทิตย์จากราศีมีนเป็นราศีเมษ เทศกาลดังกล่าวถือเป็นวันขึ้นปีใหม่ของชาวพม่าอยู่ระหว่างกลางเดือนเมษายน เทศกาลตะจาน เป็นเทศกาลทางพุทธศาสนาที่เฉลิมฉลองเป็นระยะเวลา ๔-๕ วัน โดยช่วงเวลาดังกล่าวคำนวณจากปฏิทินของพม่า และถือเป็นวันหยุดนักขัตฤกษ์ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังถือเป็นวันหยุดภาคฤดูร้อนช่วงสุดท้ายของปีการศึกษาด้วยเช่นกัน การสาดน้ำ หรือการรดน้ำซึ่งกันและกันจากภาชนะรูปร่างแบบใดก็ได้ถือเป็นจุดเด่นของเทศกาลนี้ โดยชาวพม่าจะสาดน้ำกันในช่วงสี่วันแรกของเทศกาล

เทศกาลตะจานสามารถเปรียบได้กับเทศกาลอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชีย เช่น เทศกาลสงกรานต์ ในประเทศไทย และไทย เทศกาลปีใหม่ในประเทศกัมพูชา

การเฉลิมฉลองในปัจจุบัน

ช่วงเทศกาลแห่งนี้ รัฐบาลพม่าผ่อนปรนกฎระเบียบข้อบังคับการชุมนุม อติตเมืองหลวง เมืองย่างกุ้ง รัฐบาลอนุญาตให้ประชาชนมาร่วมตัวกัน ณ บริเวณ ถนน Kandawgyi Pet Lann และถนน Kabaraye มีการสร้างซุ้มฉีดน้ำชั่วคราว และต่อเติมขยายพื้นที่เพื่อการเต้นรำอีกเท่าตัว เพื่อรองรับผู้มาร่วมงานที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยซุ้มต่างๆ ได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวและกลุ่มธุรกิจ

เทศกาลสงกรานต์ในประเทศไทย

ปีใหม่ลาวในหลวงพระบาง

ปีใหม่ลาว (ปีใหม่ลาวเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๔-๑๖ เมษายน) เป็นวันที่สำคัญที่สุดในปฏิทินประเทศไทย เทศกาลดังกล่าวเป็นช่วงเวลาเฉลิมฉลองและความสนุกสนานที่ไม่มีวันสิ้นสุด และถือเป็นวันหยุดที่มีการเฉลิมฉลองความเป็นเอกลักษณ์ของชนชาติลาว เป็นช่วงเวลาเพิ่มความผูกพันของครอบครัว และต้อนรับโอกาสอันดีของปีใหม่ที่จะมาเยือน

แม้ว่าเทศกาลปีใหม่ลาวจะมีการเฉลิมฉลองความสนุกสนานทั่วประเทศ แต่ไม่มีเมืองไหนที่จัดประเพณีโบราณควบคู่ไปกับการประกวดนางงามได้ดีไปกว่าเมืองมรดกทางวัฒนธรรมทางตอนเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เมืองหลวงพระบาง แม้ว่าเทศกาลปีใหม่ลาวมีวันหยุดอย่างเป็นทางการ จำนวน ๓ วัน แต่การเฉลิมฉลองที่หลวงพระบางยังคงมีต่อไปอย่างน้อย ๑ สัปดาห์

กิจกรรมสำคัญ

ชมเจดีย์ทรายริมฝั่งแม่น้ำโขงจำนวนนับพันถูกตกแต่งด้วยธงและเครื่องบูชา วัตถุประสงค์การตกแต่งเจดีย์ทรายดังกล่าวเพื่อหยุดวิญญูณปีศาจก้าวผ่านเข้าสู่ปีใหม่ (วันที่ ๑๔ เมษายน) การจัดขบวนแห่พระพุทธรูป “พระบาง” เป็นหนึ่งในพระพุทธรูปที่มีการเฉลิมฉลองมากที่สุดของประเทศไทย และเป็นที่มาของชื่อเมืองหลวงพระบางในปี พ.ศ. ๒๐๕๕ คำว่าหลวง แปลว่า ยิ่งใหญ่ หรือ ราชวงศ์ พระพุทธรูป “พระบาง” ถูกนำมาประดิษฐานในขบวนแห่จากอดีตวังหลวง สุวัตใหม่ โดยมีขบวนของพระสงฆ์จำนวนหลายร้อยรูปห่มจีวรสีส้ม พระพุทธรูป “พระบาง” ถูกประดิษฐานไว้ที่วัดใหม่ ดังนั้น ประชาชนสามารถสร้าง “พระบาง” ได้ในช่วงเทศกาลปีใหม่ลาว หลังจากนั้นสามารถเก็บน้ำมนต์เพื่อนำกลับไปอวยพรและรดน้ำให้เพื่อนและครอบครัวได้ เมื่อมาถึงวัด พระพุทธรูปพระบางถูกประดิษฐานไว้ที่แท่นนอกอุโบสถ ตรงบริเวณเดียวกับที่บรรพบุรุษชาวลาวกุ่มแรกสวดอธิษฐานขอพรต่อพระพุทธรูปพระบาง

เทศกาลสงกรานต์ในประเทศไทย

ประชาชนทั่วไปมักจะพูดเสมอว่าการเฉลิมฉลองเทศกาลปีใหม่เป็นเทศกาลแห่งความสุขที่ได้มีการกำหนดวันและการเตรียมความพร้อมที่แตกต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อและประเพณี ของแต่ละพื้นที่ สำหรับชาวกัมพูชานั้นได้ยึดถือปฏิบัติไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

เทศกาลปีใหม่ของกัมพูชาจะกำหนดจัดขึ้น ๓ วัน วันแรกคือ “Moha SANGKRAN” วันที่สองคือ “VORNBORTH” และวันที่สามคือ “THNGAL LIENG SAK” เมื่อช่วงเวลาเปลี่ยนจากปีเก่าเข้าสู่ปีใหม่ เหล่านางฟ้าชุดใหม่มารับหน้าที่ต่อจากเหล่านางฟ้าชุดก่อนตามกฎที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน

การเฉลิมฉลองในวันขึ้นปีใหม่ ชาวกัมพูชาจะเฉลิมฉลองตามประเพณี ดังต่อไปนี้

สองสามวันก่อนวันขึ้นปีใหม่ของชาวกัมพูชา ประชาชนจะเตรียมอาหาร ทำความสะอาดบ้านและซื้อของใหม่เป็นต้น เมื่อวันขึ้นปีใหม่มมาถึง จะเตรียมสิ่งของ เช่น เทียน ๕ เล่ม รูป ๕ ดอก Baysey ๕ คู่

(เครื่องบูชา) Baysey Baklam ๑ คู่ (เครื่องบูชา) และ Slathor ๑ คู่ (เครื่องประดับทำจากลำต้นกล้วยอบ) บุหรี่ ๑ ซอง ดอกไม้และผลไม้เพื่อถวายแก่สวรรค์ เมื่อเตรียมทุกอย่างพร้อมทุกคนจะนั่งและจุดเทียนเพื่ออธิษฐานขอความสุขจากสวรรค์ใหม่ อยากรู้ก็ตาม มีการเฉลิมฉลองที่แตกต่างกันออกไปในช่วง ๓ วัน ระหว่างวันขึ้นปีใหม่

ในวันแรก ชาวเขมรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ที่วัดในตอนเย็น ชาวบ้านนำทรายเข้าวัดและช่วยกันก่อภูเขาทรายรอบเจดีย์ หรือรอบต้นไทรในช่วงหัวค่ำ ชาวบ้านถวายน้ำแด่พระสงฆ์ที่ต้นไทร

ในวันที่สอง เด็กให้เสื้อผ้าใหม่และเงินแก่พ่อแม่และปู่ย่าตายายนอกจากนี้ยังให้ของขวัญแก่แม่บ้านและคนยากจนอีกด้วย ในช่วงเย็นจะไปก่อกองทรายซึ่งถือว่าเข้าสู่ช่วงCholamonyChedey และขอให้พระภิกษุทำพิธีบังสกุลงและถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสงฆ์เพื่ออุทิศส่วนบุญกุศลแก่วิญญูณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว

ในตอนเช้าของวันที่สาม จะมีการนิมนต์พระสงฆ์สวดมนต์ที่กองทราย ส่วนในช่วงเย็นชาวบ้านสรงน้ำพระสงฆ์และพระพุทธรูป นอกจากนี้ช่วงวันที่สามจะมีการละเล่นพื้นเมือง เช่น การละเล่นขว้างผ้าพันคอ การละเล่นเตะถั่ว การเล่นซึกกะเย่อ การเต้น Trot (ซึ่งส่วนมากจะเล่นบริเวณเมืองพระตะบองและเสียมเรียบ) นอกจากนี้ชาวเขมรพ่อนรำเพลงพื้นบ้าน อาทิเช่น Rorm Vong, Rorm khbach เป็นต้น

เทศกาลสงกรานต์ในประเทศไทย

ความเป็นมา

เทศกาลสงกรานต์ส่วนใหญ่เฉลิมฉลองโดยชาวไต (ไทลื้อ) ในเขตการปกครองตนเองสิบสองปันนา และเขตปกครองตนเองชนชาติไทและจิงพัว เต๋อ หง ในมณฑลยูนนาน หรือใช้ชื่อว่า “เทศกาลสงกรานต์น้ำพระ” ซึ่งตรงกับวันแรกของปีปฏิทินชาวไต (ไทลื้อ) หรือวันขึ้นปีใหม่ไต เทศกาลดังกล่าวในภาษาไตพื้นเมืองเรียกว่า “สังกาน” มาจากภาษาสันสกฤต แปลว่า การหมุนเวียน หมายถึงการหมุนของพระอาทิตย์เคลื่อนผ่านจักรราศี และวันปีใหม่มาเยือน จะมีการเฉลิมฉลองอย่างกว้างขวาง

จากการวิจัยของนักวิชาการชาวจีน ได้มาจากการบันทึกเทศกาลสงกรานต์ดังกล่าวในหนังสือของราชวงศ์โจวเหนือระบุว่า ผู้คนต่างสาดน้ำซึ่งกันและกันเพื่อความสนุกสนาน เทศกาลดังกล่าวได้รับความนิยมและได้รับการเฉลิมฉลองด้วยการร้องเพลง และเต้นรำช่วงสมัยราชวงศ์ถัง โดยมีการยืนยันจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมากในช่วงเวลาดังกล่าว ดังนั้น กฎหมายท้องถิ่นในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ บัญญัติว่า ตั้งแต่วันที่ ๑๓ - ๑๕ เมษายน ทั้งหมด ๓ วัน เป็นวันหยุดตามกฎหมายเพื่อเฉลิมฉลองเทศกาลสงกรานต์ในเขตการปกครองตนเองสิบสองปันนา การพัฒนาการท่องเที่ยวทำให้เทศกาลสงกรานต์ได้รับความนิยมและกลายเป็นงานเฉลิมฉลองแห่งโลกตะวันออก

ปัจจุบันรัฐบาลระดับท้องถิ่นได้ให้ความสำคัญกับเทศกาลสงกรานต์โดยมีจุดประสงค์ เพื่อส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม ส่งเสริมคุณค่าชีวิตที่มีความสนุกสนาน พัฒนาความสามัคคีและมิตรภาพของผู้คน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นอกจากธรรมเนียมประเพณี ยังมีกิจกรรมเฉลิมฉลอง ได้แก่ การแสดงวัฒนธรรมในสถานที่สาธารณะ การประกวดนางงาม เทศกาลจำหน่ายสินค้า เทศกาลอาหาร ที่ถูกจัดขึ้นเป็นงานเทศกาลของชนชาติไต (ไทลื้อ)

กิจกรรมที่พึงปฏิบัติ

กิจกรรมตามธรรมเนียมปฏิบัติพื้นบ้าน ได้แก่ การแข่งเรือมังกร การยิงบ้องไม้ไผ่บิน การจุดพลุ ลอยโคม Kongming การป้อนทราย การละเล่นไก่ชน การจำหน่ายสินค้า “Ganbai” การละเล่นโยนถุงหอม การละเล่นสงกรานต์ ฯลฯ

กิจกรรมกีฬาและวัฒนธรรม ได้แก่ การประกวดนางงาม การแสดงอย่างหลากหลาย การวาดภาพนิทรรศการศิลปะในการคัดลายมือ การแข่งขันว่ายน้ำลุ่มแม่น้ำโขง การแข่งขันจักรยานยนต์ในเขตป่าร้อนชื้น พิธีการทางศาสนา ได้แก่ การสงกรานต์น้ำพระ การสวดมนต์ การพรมน้ำ การสวดอ้อนวอน การปล่อยสัตว์

แนวทางและมาตรการจัดงานเทศกาลสงกรานต์ในช่วง โควิด-๑๙

แนวทางและมาตรการณรงค์เพื่อสืบสานคุณค่าทางวัฒนธรรม

เนื่องในประเพณีสงกรานต์ พุทธศักราช ๒๕๖๔ ภายใต้แนวคิด “สงกรานต์วิถีใหม่ สืบสานวัฒนธรรมไทย

๑. แนวคิด “สงกรานต์วิถีใหม่ สืบสานวัฒนธรรมไทย” สื่อความหมายได้ ดังนี้

๑) **สงกรานต์วิถีใหม่** หมายถึง การดำเนินการจัดงานตามตามแนวทางมาตรการเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๔ ของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (ศบค.) และคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด/กทม. ขณะเดียวกันก็คำนึงมาตรการรักษาความปลอดภัยในช่วงประเพณีสงกรานต์ และการบังคับใช้อย่างเคร่งครัด รวมถึงการรักษาความปลอดภัยในด้านอื่น ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๒) **สืบสานวัฒนธรรมไทย** หมายถึง การอนุรักษ์ สืบสานและส่งเสริมประเพณีสงกรานต์ ที่ทรงคุณค่า สาระอันดีงาม และการปฏิบัติตามแบบของประเพณีวัฒนธรรมที่เหมาะสม ซึ่งสะท้อนถึงการแสดงออกที่งดงาม อ่อนโยน เอื้ออาทร มีน้ำใจไมตรีให้แก่อนกันและกัน และบรรยากาศแห่งการแสดงความกตัญญูที่สามารถแสดงออกได้ ต่อพระพุทธศาสนา ครอบครัว บรรพบุรุษ บิดามารดา และผู้มีพระคุณ เช่นการเข้าวัดฟังเทศน์ ฟังธรรม การทำบุญตักบาตร การรดน้ำขอพรผู้ใหญ่

๒. แนวทางและมาตรการณรงค์ เพื่อดำเนินการประเพณีสงกรานต์ พุทธศักราช ๒๕๖๔

๑) การรณรงค์เรื่อง “สงกรานต์วิถีใหม่” ประกอบด้วย

๑.๑ ขอความร่วมมือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาจัดกิจกรรมในเทศกาลสงกรานต์แบบ New Normal โดยเน้นเรื่องวัฒนธรรม ประเพณี การท่องเที่ยวและสุขภาพ งดเว้นการจัดกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มคนจำนวนมากและมีการสัมผัสกันใกล้ชิด

๑.๒ ขอความร่วมมือประชาชนที่ขับขี่ยานพาหนะและใช้ถนนหนทางให้ปฏิบัติตามกฎหมายจราจรอย่างเคร่งครัด รวมถึงช่วยสอดส่อง หรือแจ้งเจ้าหน้าที่ในกรณีพบเห็นผู้ที่ปฏิบัติตนไม่เหมาะสม

๑.๓ ดำเนินกิจกรรมสงกรานต์ให้สอดคล้องกับแนวทางมาตรการเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๔ ของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (ศบค.) ดังนี้

๑.๓.๑ การจัดพิธีรดน้ำดำหัว ขอให้ยึดถือตามมาตรการ DMHT (T:Tracking) หลีกเลี่ยงการจัดในที่คับแคบ หรือในพื้นที่ห้องปรับอากาศ จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วม ตามขนาดของสถานที่ ๑ คน ต่อ ๑ ตารางเมตร และการรดน้ำ ให้มีการเรียงแถวเข้ารดน้ำแบบเว้นระยะห่างระหว่างบุคคลอย่างน้อย ๑ เมตร และสวมหน้ากากอนามัยทุกคน หลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารหรือเครื่องดื่มร่วมกันเป็นเวลานาน

๑.๓.๒ การจัดงานสงกรานต์ ขอให้ยึดถือตามมาตรการ DMHT (T:Tracking) ควบคุมในพื้นที่
 โลงแจ้ง อากาศระบายได้ดี และในพื้นที่ที่แสงแดดส่องถึง จำกัดจำนวนผู้เข้าร่วมตามขนาดของสถานที่ ๑ คน
 ต่อ ๑ ตารางเมตร งดการจัดกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มคนจำนวนมาก ได้แก่ งดการจัดกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่ม
 คนจำนวนมาก ได้แก่ งดการจัดกิจกรรมรวมกลุ่มเล่นสาดน้ำ และงดการจัดกิจกรรมที่มีการสัมผัสกันใกล้ชิด
 ได้แก่ งดประแป้ง งดการเล่นปาร์ตี้พอม หลีกเลี่ยงการจัดเลี้ยง และสังสรรค์ ในกลุ่มที่มาจากหลากหลายพื้นที่

ยึดหลัก D-M-H-T-T

เพื่อรับมือ COVID-19 ระลอกใหม่

สภาาชาตไทย
The Thai Red Cross Society

D Distancing
อยู่ห่างไว้

1

M Mask wearing
ใส่หน้ากากป้องกัน

2

H Hand washing
หมั่นล้างมือ

3

T Testing
ตรวจวัดอุณหภูมิ
ตรวจหาเชื้อโควิด-19 (เฉพาะกรณี)

4

ไทยชนะ
T Thai Cha na
ร่วมมือใช้แอปฯ ไทยชนะ

5

ที่มา : กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

๑.๔ การขอความร่วมมือองค์กร/หน่วยงานผู้จัดงาน ดำเนินกิจกรรมสงกรานต์ให้สอดคล้องกับมาตรการผ่อนปรนเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 และขอความร่วมมืองดดื่มแอลกอฮอล์ ในสถานที่สาธารณะตาม พรบ. ควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑

๑.๕ กิจกรรมอื่น ๆ นอกจากนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด หรือคณะกรรมการโรคติดต่อกรุงเทพมหานคร

๒) การรณรงค์เรื่อง “สืบสานวัฒนธรรมไทย” ประกอบด้วย

๒.๑ ส่งเสริมให้จังหวัดต่างๆ ใช้พื้นที่จัดกิจกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมในเทศกาลสงกรานต์ ร่วมกันสืบสานประเพณีที่ดีงาม เหมาะสม

๒.๒ ขอความร่วมมือจากประชาชนในการสืบสานคุณค่าสาระและสิ่งที่ดีควรทำของประเพณี สงกรานต์ เช่น การทำความสะอาดบ้านเรือน วัด สถานที่สาธารณะ ทำบุญตักบาตร ปฏิบัติธรรม ฟังเทศน์ สรงน้ำพระ ขอพรผู้สูงอายุ

๒.๓ รณรงค์ให้แต่งกายด้วยชุดสุภาพ ใช้ผ้าไทย ผ้าท้องถิ่น หรือชุดไทยย้อนยุค เข้าร่วมในกิจกรรม ต่างๆ

๒.๔ การขอความร่วมมือหน่วยงานต่าง ๆ สนับสนุนศิลปินพื้นบ้านในการจัดกิจกรรม การละเล่น และการแสดงทางวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น ตามแนวทางมาตรการเทศกาลสงกรานต์ ๒๕๖๔ ของศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (ศบค.) และคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัด/กทม. เพื่อเป็นการถ่ายทอดมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม และให้เด็ก เยาวชน ประชาชนทั่วไป ได้ร่วมกันสืบสาน ประเพณี โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมที่ถูกต้องเหมาะสม และร่วมกันเฝ้าระวังทางวัฒนธรรม

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

นายชาย นครชัย
นางสาวอัจฉราพร พงษ์ฉวี
นางสาวลิปิการ์ กำลั้งชัย
นางพิมพ์วี วัฒนวรานุกร
นางสาวทัศนล เทพกำปนาท
นางอรุณี คงเสรี

อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
รองอธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม
ที่ปรึกษากรมส่งเสริมวัฒนธรรม
ที่ปรึกษากรมส่งเสริมวัฒนธรรม
ที่ปรึกษาโครงการ

คณะทำงาน

นางสาวกิตติพร ใจบุญ
นางสลักจิตร์ ศรีชัย
นายชิษณุพงษ์ อดิศักดิ์ขณเมธี
นายธีรวิทย์ บุญราศรี
นางสาวพินท์ปภา พันธุ์พรหม
นายบุญญภัค ถายา
นางสาวอัญญาณัฐ ภูกระทาน
นางสาวรัฐพร พวงบุปผา
นางสาวลลันต์ณภัทร พูลสวัสดิ์
นางสาวปรมาภรณ์ ศรีชัย
นางสาวดรุณี จันทร์ทอน

นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการพิเศษ
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
นักวิชาการวัฒนธรรมปฏิบัติการ
นักวิชาการวัฒนธรรม
นักวิชาการวัฒนธรรม
นักวิชาการวัฒนธรรม
นักศึกษาศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ

ภาพประกอบ

นายโอม รัชเวทย์
นายสละ นาคบำรุง
นายมนัส หัสดำ

ขอขอบคุณ

กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการกรม
ผู้สนับสนุนข้อมูลทุกท่าน

Working Group

Project Consultants

- Mr. Chai Nakhonchai
- Ms. Atcharaporn Pongchavee
- Ms. Lipikar Kamlungchai
- Mrs. Pimravee Wattahanavarakul
- Ms. Tassachon Thepsumpanat
- Mrs. Arunee Kongserree
- Director-General of Department of Cultural Promotion
- Deputy Director-General of Department of Cultural Promotion
- Advisor to the Department of Cultural Promotion
- Advisor to the Department of Cultural Promotion
- Project Advisor

Working Team

- Ms. Kittiporn Chaiboon
- Mrs. Salakjit Srichai
- Mr. Chitsanupong Atluikkamamee Cultural Officer (Professional Level)
- Mr. Teerawit Boonrasi
- Ms. Phinpapha Phanprom
- Mr. Punyapuk Thaya
- Ms. Aunyanat Pookratan
- Ms. Rattaporn Pongbuppha
- Ms. Lunnapat Poolsawat
- Ms. Paramaporn Srichai
- Ms. Darunee Chanthon
- Cultural Officer (Senior Professional Level)
- Cultural Officer (Senior Professional Level)
- Cultural Officer (Professional Level)
- Cultural Officer (Professional Level)
- Cultural Officer (Professional Level)
- Cultural Officer (Practitioner Level)
- Cultural Officer
- Cultural Officer
- Intern

Illustrators

- Mr. Om Ratchawej
- Mr. Salah Nakbumrung
- Mr. Manut Hutsadam

With thanks to

Public Relations Group, Secretariat of the Department
All content and picture providers

1.4 Organizations/ organizers are requested to conduct Songkran tradition activities in accordance with measures to prevent the spread of COVID-19 and to refrain from drinking alcohol in public places in accordance with the Alcohol Control Act B.E. 2551.

1.5 Any other activities shall be at the discretion of the Provincial Communicable Disease Committee or the Bangkok Communicable Disease Committee.

2) The campaign of “Thai Culture Inheritance” consists of the following.

2.1 Provinces are promoted to use the space for religious and cultural events in Songkran tradition to inherit the tradition in a good and appropriate manner.

2.2 People are asked for the inheritance of values, essence and deeds of Songkran tradition, such as cleaning houses, temples, and public places; making merit and offering alms to monks; practicing Dharma; listening to the sermons; pouring water on Buddha images; and praying for the elderly.

2.3 People are encouraged to wear a polite dress, Thai fabrics, local fabrics, or traditional Thai costumes to participate in various activities.

2.4 Various organizations are requested for cooperation to support local artists in organizing cultural activities, plays, and performances that follow local customs, in accordance with the criteria and guidelines for the implementation of measures of the Coronavirus Disease Situation Management Center 2019 (FP0) and the Provincial Communicable Disease Committee / BMA. This is to transfer cultural heritage, and to allow children, youth, the general public to mutually inherit the tradition in consideration of proper culture and carry out cultural surveillance.

1.3.2 Songkran organizing is required in accordance with the measure of DMHT (T: Tracking). This should be arranged in an open area with good ventilation and direct sunlight, a limited number of participants according to the size of the venue: 1 person per a square meter, and refraining from the activities that involve a large group of people, such as water-splashing activities and from those in close contact, including powdering, foam partying and group catering and socializing from a wide variety of areas.

DMHT
ป้องกัน COVID-19
วัดพระแก้ว

D Distancing

M Mask wearing

H Hand washing

T Testing
 ตรวจคัดกรอง COVID-19 (low-risk)

T Thai Cha na
 สวมหน้ากาก Thai Cha na

Campaign Guidelines and Measures to Inherit Cultural Values

in the Songkran Tradition B.E. 2564 (2021) under the Concept "Songkran New Normal, Thai Culture Inheritance"

1. The concept of "Songkran New Normal, Thai Culture Inheritance" conveys the following meanings:

1) Songkran New Normal means organizing the event in accordance with the measure of Songkran Festival 2021 of the Coronavirus Disease Management Center 2019 (FPO) and the Provincial Communicable Disease Committee / Bangkok, while taking into account the security measures during the Songkran tradition and strict enforcement as well as other security aspects of the relevant departments.

2) Thai Culture Inheritance means preserving, inheriting and promoting Songkran tradition that has good values and essences, and practicing appropriate ways of the cultural tradition. This reflects a beautiful, gentle, caring and generous expression to each other, and an atmosphere of appreciation that can be expressed to Buddhism, families, fathers, parents and benefactors, such as attending a temple, listening to sermons, listening to Dharma, making merit and giving alms to monks, and watering for wishes from adults.

2. Campaign guidelines and measures for Songkran tradition B.E. 2564 (2021)

1) The campaign of "Songkran New Normal" consists of the following:

1.1 Cooperation from related agencies to consider organizing activities in the Songkran New Normal by focusing on culture, traditions, tourism and health and refraining from organizing large groups of people and engaging in close contact is required.

1.2 Cooperation of people who drive vehicles and use roads to strictly comply with traffic law and rules and to help to monitor or notify the authorities in case of encountering those who act inappropriately is required.

1.3 Songkran activities in accordance with the guidelines for Songkran Festival 2021 of the Coronavirus Disease Management Center 2019 (CRC) is organized as follows:

1.3.1 Water-pouring ceremony is required in accordance with the measure of DMHT (Tracking), which avoids confined spaces or air-conditioned areas, limits the number of participants according to the size of the place: 1 person per 1 square meter, needs a row of watering of at least 1 meter spacing between people and mask wearing, and avoids eating or drinking together for a long time.

Folk custom activities: dragon boat racing, powered bamboo shooting, firework display, Kongming lantern, water lantern, sand sculpture, gamecock, commodity fair “Ganbai”, sachet throwing game, water splashing
Cultural and sports activities : great pageant, variety shows, painting and calligraphy exhibition, GMS swimming race, tropical rainforest motorcycle race
Religious ceremonies : Buddha bathing, sutras chanting, water sprinkling, praying, freeing captive animals
Business trading : Cross-border Trade and Tourism Meeting

Water Splashing Festival in China

Background

The Water Splashing Festival mainly celebrated by Dai ethnic in Xishuangbanna Dai Autonomous Prefecture and Dehong Dai and Jingbo Autonomous Prefecture in Yunnan Province is also called Buddha Bathing Festival. It falls on the first day in Dai calendar, and hence is also known as Dai New Year.

The festival in Dai vernacular is called “Shanggan”, transliterated from Sanscrit with the meaning of “rotation”, symbolizing the Sun has passed a full round circle on the zodiac signs and a new year is coming. The Water Splashing Festival is one of the most widely celebrated traditional festivals of Dai people in Xishuangbanna and Dehong, while other ethnics including Achang, Deang, Bulang and Wa also celebrate this festival.

According to research of Chinese scholars, the earliest records concerning Water Splashing Festival appeared in the history book Northern Zhou Dynasty, stating “People splashed water on each other to have fun.” It got popular and celebrated with singing and dancing during Tang Dynasty, confirmed by many historical records at that time.

To make it convenient for public celebration, it was approved in 1987 by regional law that the 3 days from April 13th through April 15th is the legal holiday for celebrating Water Splashing Festival in Xishuangbanna. Thanks to the development of tourism, the festival is gaining popularity and becomes known as the Oriental Carnival.

Nowadays, the local government is attaching great important on this festival with the purpose to promote traditional culture, enrich people’s recreational life, improve unity and friendship of all people, enhance domestic as well as international exchange, and speed up tourism industry. Apart from conventional customs, celebrating activities including public performance, pagasant, commodity fair, and food festival are held to make it a Dai carnival.

In the morning of the third day, they also invite the monks to bany for the sandal mountain. And in the evening, they bath the monks and statue of Buddha. During this third day, the people also play some traditional games such as the hand-scarf-throwing game; they kick the nuts game, the tug of war game, trot dancing (Battambang, Siem Reap). They also dance some traditional dancing such as Rorm Vong, Rorm Khbach.... etc.

Songkran Festival in Cambodia

People in the world always say that New Year celebrates their happy festival. They usually schedule and prepare it differently, depend on their belief and tradition. For Cambodian have hold it since past till the present.

The festival usually is in 3 days period. The first day is “MOHA SANGKRAN” the second day is “VORNBORH” and the third day is “THNGAI LIENG SAK”. For that time they start to change the old year when the angle comes to get the duties from the former angles were scheduled clearly.

A few days before the Khmer New Year's day, they prepared some food, clean their house, bought some news and so on. When the New Year's Day comes, they prepare something such as 5 candles, 5 incenses, a pair of 5 Baysey, a pair of Baysey Baklam, a pair of Slathor (a ceremonial ornament made with a banana tree trunk bake), a tray of cigarettes, some flowers and some fruits to sacrifice to the new heaven. When every is ready, they sit together near that place and light the candles to pray for happiness from the new heaven and start to pray before breaking each other. On the other hand, we have different celebrations during these 3 days of New Year's Day.

On the first day, they take some food to offer the monks at the monastery in the evening, they gather the sand to build up a sandal mountain around the pagoda or around the bany tree in the early evening, and they some drink to the monks and invite them to bany.

On the second day, children give some new clothes and money to their parents and grandparents. They also give some gift to their maids and poor people. In the evening, they go to build up the sandal mountain and start to bany that they consider it a Cholamony Chedy and ask the monks to bony and offer them the food to dedicate this sin to the spirit of the ancestor.

Songkran Festival in Lao

Laos' new year in Luang Prabang

Pimai Lao (the Lao New Year, 14-16th April), is one of the most important dates in the Lao calendar. As well as being a time of celebration and endless fun, it has also become synonymous with holiday, the celebration of Lao identity, the reinforcement of family bonds and an opportunity to reflect on the year ahead.

Although the Lao new year is celebrated in joyous spirit throughout the country, nowhere hosts more ancient traditions and colourful pageantry than the northern heritage city of Luang Prabang. Although officially a three day festival, the party always goes on for at least a week.

Highlights

See thousands of sand stupas on the banks of the Mekong, with their colourful banners and offerings, designed to stop evil spirits from passing into the new year (14th April).

Don't miss the procession of Prabang, one of Laos' most celebrated Buddha images, which gave Luang Prabang its name in 1512 ('Luang' meaning great or royal). The statue is carried in procession from the former Royal Palace to Vat Mai, followed by hundreds of monks in their bright orange shrouds. It's when the statue is installed at Vat Mai that people can pour water on it, before collecting it as sacred water for blessing friends and family. On arrival at the temple, Prabang is placed in a sim (an alter similar to a chapel) outside the temple. There, he receives a final blessing from the alleged ancestors of the first Lao people.

Songkran Festival in Myanmar

Background

Thingyan from **Sanskrit** which means “transit of the Sun from Pisces to Aries” is the Burmese New Year Festival and usually falls around mid-April. It is a Buddhist festival celebrated over a period of four to five days, culminating in the New Year. The dates of the Thingyan Festival are calculated according to

the **Burmese calendar**. The dates of the festival are observed as public holidays throughout **Myanmar**, and are part of the summer holidays at the end of the school year. Water-throwing or dousing one another from any shape or form of vessel or device that delivers water is the distinguishing feature of this festival and may be done on the first four days of the festival. Thingyan is comparable to other festivities in the region such as the Songkran in Laos, the Thailand, the Cambodian New Year

Modern-day celebrations

During the Water Festival, the Myanmar government relaxes the restrictions on gatherings: In the former capital, Yangon, the government permits crowds to gather on the Kandawgyi Pet Lann and Kabaray Road. Temporary water-spraying stations, known as pedals are set up, and double as dance floors. Many of these pavilions are sponsored by families and businesses.

Songkran Festival in ASEAN

Thai Tradition is the Cultural goodness, which we have inherited from generation to generation as well as their unique expression of way of life of the people in Thailand. In our neighboring country as Myanmar, Laos, Cambodia, Vietnam. There is the culture and the way of life that are the same or similar to Thailand. But some details of the rituals are pretty different such as the Songkran Festival and the Loy Krathong festival.

Songkran Festival is also the New Year of Thailand that has the celebration for this festival. This festival is a common tradition of Buddhism that is not only in Thailand but also in Southeast Asia like Myanmar, Laos, Cambodia and China.

On 15th April, it is called “Wan Rapchaomueangmai” (New governor welcoming day). This is the day to welcome the new assigned city guardian angel to replace the old one. In this day, people dress with new cloths and ornaments then make merit at the temple. Furthermore, Southern people also have similar activities to other regions such as set birds and fishes free, build a sand dune pagoda, and splash water. In the past, there are singer troupes to sing along the way to each community and village. The song they use is the legend of Songkran or other songs up to host request.

Central region, Songkran tradition in central region has similar main activities to other region such as house and tool cleaning before Songkran day. In “Wan sukdiip” (The day before Songkran day), people prepare food and dessert to make merit at the temple and offer to the monks which the food and dessert consist of Khao Chae (Rice in ice water with sidedishes), Khaoniao Daeng (Red sticky rice), Kalamae (Caramel like dessert), Lotchong (Rice noodles with coconut crème), etc.

Moreover, there are activities such as make merit for ancestral spirits, water pouring ceremony for Buddha images and monks, water pouring ceremony for elders, local plays, Songkran festival, parades, carry sand into the temple and build sand dune pagoda, etc.

What NOT to do during Songkran

As water throwing has become popular during Songkran, it is recommended that the following practice is avoided:

The use of dirty water, ice, mixture of dangerous items such as paint, dye and plant seeds, etc. may cause injuries to other people's eyes or other parts of their body.

Throwing water at people who are riding on moving vehicles such as motorcycles, cars etc. may cause serious accidents.

Using modified gadgets like PVC pump tube which produces high water pressure could cause serious injuries to others. Lewd acts such as applying powder paste on others' face, especially females', inappropriate physical contacts and touching are unacceptable.

Too much alcohol consumption, especially in public places could cause annoyance and unrests. Moderate drinking with friends and families in one's own privacy is preferred.

Driving after drinking causes fatal road accidents every year.

The next day is “**Wanpakpi**”, there are series of rituals such as remove one’s bad luck ceremony, prolong one’s life ceremony, make merit for the four gods (Worshipping the angels from each direction), and light the life candle in the house.

Furthermore, there are many localities that organise festival, entertainment, performance, or local festive events such as Klongmongsoeng competition, local sport, etc.

Isan region or Northeastern region, Some would organise three days, five days, or seven days Songkran festival up to each locality. The first day is 13th April. The activities are quite similar to northern region. Main activity is to pouring some water onto Buddha images which only last for one day. Mostly in each province, they organise a parade of Buddha images and other artistic object of each creativity. When the parade is finished, the pouring water ceremony begin onto Buddha images and monks accordingly.

After that there is making merit for ancestral spirit ceremony which is called “Sak-anitcha”. In Songkran festival, Northeastern people who live and work elsewhere will come back to their homelands for making merit to their ancestors.

Moreover, there are some activities such as set the birds and fishes free, water pouring ceremony, performance, local plays, water splashing for youngsters. The day before Songkran day, it is the preparation and cleaning day so that everything is prepared for Songkran period. **Southern region**, it is called “Wan Songkran” (Songkran day) or “Prapheni Wanwang” (Wanwang tradition). It is the day to empty your body and mind from normal days in the period of three days which are 13th, 14th, and 15th April of every year

On 13th April, it is called “Wan Chaomueangkao” (Ancient governor day) or “Wan Songchaomueangkhao” (Ancient governor farewell day) from the belief of city guardian angels return to their heaven on this day. It is also the day of house and tools cleaning and ceremony of removing bad luck and bring good fortune which is called “Loi khro” or “Loi Phae” to let bad luck flows with the ancient governor. Pouring water onto Buddha images also perform in this day.

On 14th April, it is called “Wan wang” which means the day without city guardian angels. Therefore, the people stop working, go to make merit at the temple, and perform water pouring ceremony to their elders.

Songkran Tradition in Each Region

At present time, Songkran tradition in each region has become common especially in huge provinces. However there are still uniqueness in each region which is interesting as follows.

Northern region or **Lanna**, they call the day that sun moves to the zodiac of Aries as **“Sangkranlong”** (Reading Sangkhanlong) which means the day that a year has passed or the day that human body has gone old for a year. There are various activities to celebrate the new year such as gun and firecracker firing, house cleaning, body cleaning, new dressing, etc.

The day after sangkranlong day is called **“Wan Nao”** or **“Wan Da”** which is the day of preparation such as offerings to the monks, the food for monks, relatives and neighbors. It is believed that people can not speak rude words in this day, unless their mouth will be rotten or not achieve in their lives.

The day after Wan Nao day is called **“Wan Phayawan”** or **“Wan Thaloengsok”** which is marked as the beginning of the new year. Today people are making merits, giving offerings to the monks, listening to Dharma (Buddha’s teaching), making merits for the ancestral spirits, pouring some water onto Buddha images and monks (Songnam Phra tradition), reinforcing the Bodhi tree with sticks, pouring some water onto elders’ hand (Rodnam Damhua tradition), etc.

The word **“Damhua”** normally means hair washing, but in Songkran tradition it means paying respect, asking for forgiveness of the actions done in the past years, and asking for elders’ blessing with flowers offering, incense, candle, and perfume named “Namkhamin Sompoi” (Composition of fresh water mix with dried flowers such as Saraphi or Safflower and burnt soap pod) together with fruits, cloths, food, etc. When the elders forgive and bless, they use their hands dip into Namkhamin Sompoi then apply to their heads.

Prohibitions for Songkran Tradition

To allow Songkran tradition to retain its good meaning, essence and value, all sectors of society are expected to highlight what should be done above and to refrain from anything that would destroy the beauty of such traditions, which are:

Not focusing solely on the beauty pageant of the Goddess of Songkran. It should focus on the new generation of child contestants to participate in public service activities in order to create awareness of volunteerism

Not drinking alcohol in temples or in public places. In addition to being inappropriate, most people often become drunk on a rampage or tease each other until an altercation, including improper behaviour. Most importantly, drunkards often drive recklessly, causing unknowingly tragedies or accidents, which is a cause of trouble for both oneself and others. Therefore, ones should be calm for drinking alcohol or should drink only among friends and family, and should drink in a way that does not bother others lose your mind.

Do not splash water hard with the violent aggression and no dangerous equipment, because nowadays many people play with negligence in wrong places to cause annoyance to others, splash water into a running car to cause a tragic accident, and use inappropriate materials such as water, tapioca flour or paint, etc., which not only makes it difficult to clean up but also causes diseases later. Therefore, these improper plays should be ignored. Also, people should not splash water to other people who do not play together or those who travel on business and should not do anything that is illegal against foreigners. This will cause a misunderstanding of good Thai cultural traditions.

Conclusion

Even though traditions change over time, in order to continue the tradition of “Songkran” to be our pride and beauty, it is a duty that every sector of society has to work together to maintain the goodness of the people and to eliminate what is wrong and deviating.

The Rite of Pouring Water on Hands for Blessings

The rite of pouring water onto the elderly members of the family

Provide an appropriate area and seating arrangement such as in a house or a courtyard, and ask the elderly to sit on a chair or on the floor upon their convenience.

Prepare scented or fragrant water (possibly floating with petals from flowers such as rose or jasmine) in a bowl or an appropriate container with a supporting container for water-pouring. Perform the rite of pouring water on the elderly's both hands with their palms opening and without paying obeisance; when pouring water by the descendants, the elderly will give them the blessings or take the poured water onto their heads or the descendants' heads. When finishing the water-pouring, they will sometimes take a bath by pouring the water onto the whole body which the descendants will prepare clothes to change into for their own or for the elderly.

The rite of pouring water onto the elderly members of the workplaces or communities
An informal rite. This is mostly arranged in the elderly's/administrators' room or in other appropriate rooms, and water and its container are well-prepared. The elderly are invited to be seated in the area provided and everyone gathers to perform the water-pouring for blessings. Upon finishing the water-pouring, the elderly may give blessings again and a representative may give them souvenirs which may be a cloth or consumer goods as appropriate.

A formal rite. Water-pouring table for the Buddha image is normally arranged, and the venue is neatly decorated. When the rite begins, a ritualist gives an introduction to the rite and invites the elderly, such as a governor or the elderly in communities, to be seated in the area provided. Upon finishing the water-pouring, the elderly give blessings and a representative gives them souvenirs.

Plays or entertainments This is a way of the connection for unity and for fun and also a way of inheritance of the local cultural heritage, which includes Likay, Lamtik, Ponglang, Mo Lam, Phi Ta Khon, Nang Talung, and Nora, etc.

Water splashing This is performed among relatives, friends, or young adults, to connect with each other. They should use clean water mixed with scented water or perfume and splash with politeness, good relations, and thoughtful blessings for one another. Practices with prank, aggression, encroachment, or intention to offend others and cause a fight should be avoided. In addition to the above activities, in some areas, spirit possession is performed for fun, such as the Mae Si spirit possession, the Phi Ling Lom spirit possession, etc., as well as other plays such as the Saba play, the Mon Son Pha play, the Ngu Gin Hang play, the Luk Chuang play, the Pleng Phitsathan (Athithan) play, and others.

of life, as well as various playing activities for lucky draw and fun in forms of water splashing, folk play, and entertainment. play. Important activities in the Songkran tradition that Thai people have practiced and inherited can be summarized as follows.

Before Songkran This is often the preparation for the prosperity of starting life in the new year's days in various matters including cleaning, food preparation for merit making, and others. This will bring refreshment, hope, and wait with happiness. In addition, the house cleaning is like practicing one's mind.

During Songkran When Songkran tradition arrives, it is be the time when everyone smiles and shows their bright and cheerful minds. The activities that should be performed include the following.

Alms giving This is to bring food to the monks at the temple and is considered to be a way to inherit and nurture Buddhism It also helps to refine the mind to know how to make sacrifices without expecting anything in return.

Merit making for ancestors

This is making merit for ashes to expresses gratitude to the benefactor and the deceased. **Sacred bathing** There is two types: bathing Buddha image bathing and novice monk bathing. This is for paying respect to the matriarch who inherit Buddhism and for the prosperity of life at the beginning of a new era.

Sand pagoda formation This is to allow monks to use sand for further construction or filling in the area. In the old days, people doing various activities in the temple considered that the sand might get stuck on their feet. When the year is over, the sand should be carried back and used. At present, the formation of the sand pagoda may be left with only an ideal form, which may be modified to merit in other forms instead.

Senior water pouring It is to show respect and gratitude to the benefactors. Especially, the younger ones are expected to treat the very senior such as parents, grandparents, supervisors, etc.

Practices for Songkran Tradition

Essence Songkran tradition in Thailand is an important time for people in the family or community to engage in various activities together. Thai people consider Songkran tradition to be “Thai New Year”, so Songkran tradition is a time of important transition. It is not only the transition period from the old era or Thai minor era to the new era, but also the period after the harvest season, preparing to enter the growing season. People therefore abstain from agriculture and come together to join in celebration activities after harvesting their produces. At present, the Songkran tradition is April 13 - 15 of each year. It is also a public holiday, allowing the people who live and work outside of their homeland to travel home to spend time with their families and to engage in various activities together.

Importance Another importance of Songkran tradition is that Songkran tradition is a day to pay homage to the elders of the family such as grandparents, parents and elders in the community, especially the monks. The way to show respect is to bring scented or aroma water to the venerable, as well as to sprinkle water to the Buddha image and sacred things that are worshiped for the auspiciousness during the new year. Also, a family’s activities make Songkran tradition a “Family Day” and “Day of the Elderly” along with the New Year’s Day as well.

Main activities Songkran traditions often include rituals or activities to bring fortune and to create joy and relaxation from the exhaustion all year round, as well as to helping relieve from the heat in summer. People can come together to do family activities and public activities such as house and public space cleaning, local craftsmanship decoration, alms giving and offering food to monks at the temple, water sprinkling to Buddha images and monk bathing, sand raising and sand pagoda formation, to contribute to the charity and the auspiciousness

The year of the cow (male, soil element), the third year, Thai minor era 1383 in lunar system, leap month in solar system, common year 14 April is the Mahasongkran Day, falling on Wednesday in lunar system, waxing 3rd night and 6th month, 3 a.m., 39th minute, 40th second

Nang Songkran is Raksod Thewi with a bracelet and lotus ornament, Mora jewelry, blood for food, the right hand holding a trident, the left hand holding a bow, sleeping with closed eyes on a pig as a vehicle

16 April at 7 a.m., 37th minute, 12th second, changes to the new Thai minor era 1383. This year, Sunday is auspicious, Monday is principal, Saturday is horrible, and Wednesday is doomsday.

This year, Saturday is principal for rains,

giving 400 Ha units of rains with 40 Ha units in human world, 80 Ha units in oceans, 120 Ha units in the Himmaphan forest, 160 Ha units in the universe, and with 6 nagas giving water. Cereals with fraction 0 named Papa, with 1 gain out of 9 losses for rice production and people's discomfort

Water supplies falls on the Rasi of Apo (water) which means a lot of water.

From the above myth of Songkran tradition, Nang Songkran include 7 women in total

according to each day of the week. Which Nang Songkran suits each year depends on the Mahasongkran Day that falls on that date. However, Nang Songkran do not ride the vehicle according to the zodiac year. Each of them have their own names, foods, weapons and animal vehicles as follows.

Sunday named Nang **Thungsa**

Pomegranate flower ornament; Patmarat or Pattamarat jewelry (red sapphire); fig for food; the right hand holding a discus; the left hand holding a conch shell, Garuda as a vehicle

Monday named Nang **Khorakha**

Peep flower ornament; Mukda jewelry (pearl); oil for food; the right hand holding a knife; the left hand holding a staff; a tiger as a vehicle

Tuesday named Nang **Raksod**

Lotus ornament; Mora jewelry; blood for food; the right hand holding a trident; the left hand holding a bow; a pig as a vehicle

Wednesday named Nang **Montha**

Champa flower ornament; chrysoberyl jewelry; dairy products for food; the right hand holding a sharp metal weapon; the left hand holding a staff; a donkey as a vehicle

Thursday named Nang **Kirinee**

Montha flower ornament; emerald jewelry; the right hand holding an elephant hook; the left hand holding a gun; an elephant as a vehicle

Friday named Nang **Kimitha**

Jongkolnee flower ornament; topaz jewelry; banana for food; the right hand holding a knife; the left hand holding a harp; a buffalo as a vehicle

Saturday named Nang **Mahothorn**

Samhao flower ornament; jasper jewelry; hog deer for food; the right hand holding a discus; the left hand holding a trident; a peacock as a vehicle

1. Riddle 1: Where is the Rasi in the morning?
2. Riddle 2: Where is the Rasi at noon?
3. Riddle 3: Where is the Rasi in the evening?

(Rasi means pleasure and elegance)

Dharmabarn Kumarn asked to change for seven days. It turned out that even in the sixth day he had not yet figured out the answer. Accidentally, at that moment he heard the voice of an eagle couple talking that the next day they would eat the corpse of Dharmabarn Kumarn because he could not answer the riddle and at the same time the male bird gave the answer:

1. In the morning, Rasi was on the face, so humans used water to wash their faces.
2. At noon, Rasi was on the chest, so humans sprinkled some incense on their chests.
3. In the evening, Rasi was on the feet, so humans used water to wash their feet.

Dharmabarn Kumarn could answer the riddles, so Thao Kabinlaphrom has to cut off his head to worship Dharmabarn Kumarn. However, before he beheaded himself, Thao Kabinlaphrom called her seven daughters who were the Bat Borijarika (referred to as the lady at the foot or concubine) of Indra to be informed that if his head was set in the earth, burning would be all over the world; if it was left in the air, it would cause drought; and if it was left in the ocean, the water would dry out. Therefore, the seven daughters were led to support the severed head to parade around Phra Sumen Mountain and to enshrine at the Mondop base in the Kanthuli Cave in the Kraiias Mountain. After reaching 365 days, which the world assumed to be a year circulating to Mahasongkran Day, the seven goddesses would have different vehicles and alternately invited his father's head to parade. The seven goddesses appeared regularly on Mahasongkran Day and were therefore named “Nang Songkran”, and Thao Kabinlaphrom, alternately named **Thao Mahasongkran** is implicitly the sun because the word **Kabin** means **red**.

The Myth of Songkran Tradition

With the meanings of the word **“Songkran”** and days in the period of Songkran, many people may need to know about the background of Nang Songkran or Songkran goddesses. Actually, they do not exist but they are based on the belief recorded in **“The Myth of Songkran Tradition”** which King Rama III requested its inscription in Wat Phra Chetuphon Wimon Mangkhalaram (Wat Pho). It depicts a story of Songkran tradition history and is also a method for uneducated ancient people to be aware that the Mahasongkran day is the day that the sun proceeds to Aries. At that time, it was regarded as the new year according to the solar day, which is assumed through Seven Songkran goddesses compared to each day of the week with the following story:

There was a rich man who had no children and he was rudely spoken by a connoisseur of the house with two children in a way that even if he was wealthy and had no child or descendant, upon death wealth cannot be defeated against the one who had children. The rich man heard it, and became ashamed to worship the sun and moon. After three years, he still had no children. One day it was Songkran Tradition and he went to pray for a son from Phra Sai. Phra Sai then went to ask Indra. He has therefore sent Dharma Dhevabut to be born as a rich child named **Dharmabarn Kumarn**, who, when he grew up, knew the bird language and finished the Triphate study when he was only seven years old. Later he became a teacher to tell auspicious things to humans, but, at that time, **Thao Kabinlaphrom** was the one who had formerly performed all the auspicious duties for humans and had dissatisfaction and challenged Dharmabarn Kumarn to answer three riddles with the condition that if Dharmabarn Kumarn failed to answer, he must have his head cut off to worship Thao Kabinlaphrom, but if Dharmabarn Kumarn could answer, Thao Kabinlaphrom would cut off his head to worship Dharmabarn Kumarn instead. The riddles were as follows:

National Elder's Day and Family Day

April 13th is also declared the Day of the Senior or Elderly by the government. The occasion marks the appreciation for the senior population for their years of contribution to the family and country.

The 14th of April is designated as Family Day to celebrate family love and togetherness.

What to do during Songkran Festival

To celebrate Songkran, there are many activities throughout Thailand which vary according to regional tradition. Some of the activities include:

Cleaning of houses and public places such as temples, schools, offices to welcome the New Year with cleanliness and fresh start.

Merit making by offering alms to monks in dedication to the late ancestors, going to the temples to listen to Buddhist preaching.

Releasing birds and fish back to their natural habitat is a common practice during Songkran. This act of giving freedom is a form of merit making.

Sprinkling water onto Buddha images and monks is an auspicious act to receive blessings for the New Year.

Building sand pagodas on temple ground. Bringing sand into the temple's premise is considered a merit because the sand can be used or reused for construction or restoration

by the temple.

Pouring water onto the elderly members of the family and/or the society to show respect and gratefulness and to ask for their blessing.

Folk performances and traditional games are organized for enjoyment as well as to preserve the Songkran tradition.

Throwing water at each other in a friendly manner by using clean or scented water, exchanging New Year's greetings during water play, and in case of doubt, ask permission before

throwing water at someone because he or she may not wish to get wet.

The Meaning of Songkran

The word “Songkran” is derived from Sanskrit, meaning “step up” or “pass” or “move”. It refers to the movement of the sun from one zodiac sign into another, which is a normal event that happens every month called the **Songkran Duan** (monthly Songkran). It is exceptional that, whenever the sun moves into Aries, this is especially called the “**Maha Songkran**” which means a great step as an important time because this day is considered a **New Year’s Day according to Brahmin belief**. This is counted according to the solar system to be usually around mid-April. The days after the Wan Maha Songkran (Maha Songkran Day) are called the “Wan Nao (Nao Day)” and the “Wan Thaloengsok (Thaloengsok Day)” respectively. Each of these days has the following meanings:

Songkran Tradition or Thai New Year

Songkran is the traditional Thai New Year festival since the former time. It is a celebration that embraces goodwill, love, compassion, and thankfulness, using water as the means of expression.

At present, Thai people adopt international new year day on 1st January, however, the activities and uniqueness of Thai new year

practices which has been inherited through generations are making merits, giving merits to ancestral spirit, pouring water onto Buddha images, pouring water onto elders' hand, splashing water, plays, etc. This is why most of Thai people still preserve Thai new year. The festival of Songkran fall on the 13th, 14th, and 15th of April every year. The first day is known as Maha Songkran or the grand Songkran. The Thai government has declared Songkran festival as extended public holidays to enable the people to return to their hometown for family reunions, merit-making and reuniting with others in their community. Not only Thai people, but also Mon, Myanmar, Laos, including other Thai families in China and India are sharing Songkran tradition. In Thailand, Thai people inherit and evolve Songkran tradition through generations until it becomes national culture with uniqueness which is well known globally.

Contents

Page	Topics
๑	Songkran Tradition or Thai New Year
๓	The Meaning of Songkran Tradition
๔	National Elder's day and Family day
๕	The Myth of Songkran Tradition
๖	Declaration of Songkran B.E. 2564
๗	Practices for Songkran Tradition
๑๒	The Rite of Pouring Water on Hands for Blessings
๑๓	Prohibitions for Songkran Tradition
๑๕	Songkran Tradition in Each region
๑๖	Songkran Festival in ASEAN
๑๘	Guidelines and Measures for Organizing Songkran Tradition Events during the spread of COVID - 19

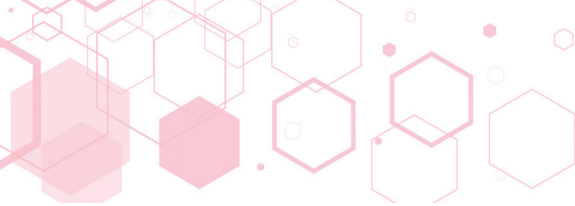

Preface

The Department of Culture has an important mission to promote the conservation, restoration, inheritance, preservation, and safeguarding of the traditions, wisdom, and arts and culture, as well as to disseminate the body of knowledge on Thailand's precious intangible cultural heritage. In April, Songkran Tradition is preserved as a day of generosity that signifies to families, communities, societies, and religions. Its beauty represents the elaborate ancestor-inherited wisdom and applies cultural aspects to family-bonding and gratitude-expressing which are regarded as an identity of Thai people for a long time. In addition, Songkran Tradition also helps the fellowship of the family, the society, and the nation.

The Department of Cultural Promotion has thus published the booklet entitled **“Songkran Tradition”** in both Thai and English versions to convey meanings, values, essences, and practices of both Thailand and other neighboring countries in ASEAN to maintain and preserve the authenticity of Songkran Tradition for future generations.

Department of Cultural Promotion

The War Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage
Printing House Tel. 02 910 7001

Book name Songkran Tradition
1st Edition March 2021
Book order 2/2021
Number of copies 16,000
Printed at

Songkran Tradition

By

Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture, Thailand

Department of Cultural Promotion, Ministry of Culture, Thailand

Songkran Tradition